

АРХИВСКИ ФОНДОВИ И ЗБИРКИ ВО ДРЖАВНИОТ АРХИВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - ОДДЕЛЕНИЕ КУМАНОВО

Во Државниот архив на Република Македонија – одделение Куманово од основањето во 1954 година заклучно со 2005 година се згрижени 551 архивски фондови и збирки.

Најстариот сочуван документ е дефтерот на Самарџискиот еснаф, кој дава податоци за организацијата на еснафот од 1830 година (сочуваната книга е препис што е изработен во 1870 година).

Богатството на фондови и документи, со кои располага Одделението даваат континуирани податоци за организацијата на власта, управата и јавните служби за периодот од 1913 до 1990 година.

Архивската документација е несомнен доказ за српската и бугарската окупација на Македонија, за организацијата на зачетоците на власта во текот на антифашистичката војна - народноослободителните одбори, како предвесник на раѓањето на современата македонска држава од 1944 година и нејзиното функционирање до осамостојувањето и создавањето суверена Република Македонија.

Средените и обработените архивски фондови даваат податоци за просветните, за културните и за научните достигнувања на тие простори.

Сочувани се не помалку значајни фондови за социјално-здравствените аспекти на дејствувањето од 1919 до 1990 година.

Најголемиот број фондови се однесуваат на стопанскиот растеж и достигнуањата на Куманово, Крива Паланка и на Кратово во периодот по Првата светска војна, сè до крајот на 20 век.

Сочуваните документи за општествено-политичките пројави, организации, друштва и здруженија даваат податоци за настани од почетокот до крајот на 20 век (1909-1996).

Фондовите што ги третираат аспектите на верското живеење на тие простори (преку верските установи и организации), даваат податоци за верската толеранција и соживот на верниците од Македонската православна црква, Српската православна црква и Исламската верска заедница од крајот на 19 век до средината на 20 век.

Одделението Куманово располага и со солиден број семејни и лични фондови.

Архивските фондови и збирки во Државниот архив на Република Македонија - одделение Куманово првпат се публикувани во 1982 година во рамките на едицијата „Архивски фондови и збирки во СФРЈ“ во водичот „Архивски фондови и збирки во СР Македонија“, издание на Сојузот на друштвото на архивските работници на Македонија. Редактор на томот за СР Македонија е Трајко Зајковски, еден од основачите на архивската дејност во Република Македонија. За Одделението Куманово се објавени податоци за 373 фондови и збирки во согласност со класификациската шема.

Создавањето на самостојна, суверена и независна Република Македонија како признаен меѓународно-правен субјект, од една страна, и прераснувањето на тогашниот Архив на Македонија во единствена управна организација, во чиј состав влегоа и деветте подрачни одделенија, од друга страна, повторно го актуелизира прашањето за објавување дополнување на водичот. Во 1994 година е публикувано дополнување на водичот „Архивски фондови и збирки во Република Македонија 1981-1992 година“.

За тогашното Подрачно одделение - Куманово се дадени податоци за 128 новопреземени фондови и збирки класифицирани во согласност со класификациската шема.

Прераснувањето на Државниот архив на Република Македонија во единствена управна организација во 1990 година неминовно ја наметна потребата од воедначен пристап во сите домени на архивското работење, а особено во средувањето и обработката на архивските фондови.

При прикажувањето на фондовите во водичите објавени во 1982 и 1994 година се направени одредени пропусти (од причина што поголем број фондови не биле средени или обработени). Во цитираниот водич од 1982, година од деветте подрачни одделенија на Државниот архив на Република Македонија, само ПО - Штип, за фондовите од точка 1. Управа и јавни служби, под точка 1.5. Архивски фондови од 1944 г., изврши правилна фондовска класификација, при што даде податоци за околиските народноослободителни одбори, за градските народноослободителни одбори, за општинските народноослободителни одбори, за околиските народни одбори, за народните одбори на општините, за народните одбори на селските општини и за месните народни одбори.

Другите подрачни одделенија направија пропусти во фондовската класификација, така што во рамките на еден **организациски повисок фонд во суштина** се наоѓаат и пониските органи на власта и управата.

Со овој Водич ќе направиме напор тие празнини и пропусти да ги дополниме со разоткривање нови фондовски целини според законите за административно-територијална поделба на НРМ/СРМ од 1944 до 1965 година.

Во дополнувањето на водичот од 2006 година на Одделението Куманово не се презентираат посебно податоци за фондовите, кај кои има промени во количеството и во граничните години, поради новите приеми на архивска граѓа во споредба со објавените фондови во претходните водичи од 1982 и 1994 година. Тие фондови во Одделението Куманово се целосно средени или обработени и податоците за нив ќе бидат презентирани кај средените и обработените фондови.

Во водичот се даваат податоци за 196 средени или обработени фондови со сумарен или аналитичен инвентар. За секој фонд се даваат следните податоци:

- број на фондот (фондови од водичот од 1982 г.);
- реден број и број на фондот во заграда (за фондовите од водичот од 1994 г.);
- гранични години на фондообразувачот - во заграда;
- количество на архивската граѓа изразено во книги, кутии и должински метри;
- за средените фондови - сумарен инвентар (СИ), број на архивски единици, број на листови и број на страници на НИС (научно-информативното

средство); за обработените фондови - аналитичен инвентар (АИ), број на архивски единици, број на листови и број на страници на НИС;

- за најголемиот број фондови се даваат податоци за историјатот на фондообразувачот (основање, задачи, надлежности и престанок на работата) и
- содржински податоци за архивската граѓа (кратки ударни податоци, бидејќи во СИ или АИ во НИС има опширни содржински податоци).

Во рамките на цитираните 196 фонда, во делот на фондовите од точката 1. Управа и јавни служби, под точката 1.5. Архивски фондови по 1944 година се даваат податоци за новооткриените фондовски целини (нови фондови). Тие фондови се даваат како составен дел на веќе објавените фондови (од причина што одделни документи во периодот од основањето на Одделението Куманово до 1994 година се користени и цитирани како документи на веќе објавените фондови во претходните водичи). Такви фондови се:

- Околиски народноослободителни одбори - 4 фонда;
- Градски народноослободителни одбори - 2 фонда;
- Народноослободителни одбори на општини - 20 фонда;
- Градски народни одбори - 2 фонда;
- Месни народни одбори - 32 фонда;
- Народни одбори на општини - 17 фонда.

Во водичот од 2006 година во Одделението Куманово фактички се презентираат содржински податоци за 277 фонда.

Во водичот се даваат податоци за новопреземените 50 фонда и збирки во Одделението Куманово за периодот 1993-2005 година, и тоа:

1. Управа и јавни служби - 16 фонда за периодот 1922-1996 година.
2. Правосудство - 1 фонд.
3. Воени единици, установи и организации - 1 фонд.
4. Просветни, културни и научни установи и организации - 6 фонда за периодот 1927-1996 година.
6. Стопанство и банкарство - 13 фонда за периодот 1830-1999 година.
7. Општествено-политички организации, политички партии, друштва и здруженија - 1 фонд.
8. Верски организации - 8 фонда за периодот 1912-1944 година.
9. Семејни и лични фондови - 4 фонда.

За дел од новопреземените фондови има СИ и за нив се даваат одредени содржински податоци. Најголемиот дел се несредени, но и за нив презентираме содржински податоци преземени од записниците за примопредавање на архивската граѓа од имателите.

При изработката на водичот се користени податоци од Водичот на архивски фондови во Историскиот архив - Куманово од 1977 година, водичите од 1982 и од 1994 година како и работната верзија на необјавениот водич од 2003 година.

Заслугата за изработката на историјатите и содржинските податоци што се прикажани во Водичот ја имаат сите архивски работници, кои извршувајќи ги редовните работни задачи се задолжени за заштита на архивската граѓа кај имателите и во Архивот како и за средување и обработка на фондовите.

ОБЈАСНУВАЊА И ТОЛКУВАЊЕ НА ЗНАЦИТЕ И КРАТЕНКИТЕ

Водичот на архивските фондови и збирки дава основни податоци за архивите и за архивските фондови што се чуваат во нив.

Податоците за архивските фондови и збирки, дадени се за секој архив посебно.

Пред наведувањето податоци за архивските фондови и збирки на еден архив, дадена е кратка белешка, која по правило содржи основни податоци за Архивот (назив и адреса, време на основањето, развиток, организациска структура, територијална и стварна надлежност, можност за давање технички услуги, услуги на читалната, работно време и сл.), потоа за бројот на архивските фондови и збирки и за општата карактеристика на архивската граѓа, за информативните средства, каталозите и сл.

Податоците што се даваат за секој архивски фонд се состојат од седум елементи:

1. Реден број на архивскиот фонд или збирка;
2. Назив на архивскиот фонд или збирка;
3. Место (седиште) на фондообразувачот (имател на фондот);
4. Распон на годините на постоењето на фондообразувачот;
5. Распон на годините на граѓата на архивскиот фонд или збирка;
6. Количество на архивската граѓа;
7. Среденост на архивскиот фонд или збирка (информативни средства).

Кај семејните и личните фондови и збирки, некои од овие елементи не се застапени (под бр. 3 и 4).

Податоците за сите архивски фондови и збирки, содржински и графички се оформени според единствени правила, според кои е подготвена публикацијата.

1. Реден број на архивскиот фонд или збирка

Сите архивски фондови и збирки во рамките на еден архив се нумерирани со непрекинатата низа на арапски броеви, почнувајќи од број 1.

Заедно со арапскиот број, кој го означува Државниот архив на Република Македонија - одделението (бројки од 1 до 10), и редниот број на архивскиот фонд и збирка е употребен во индексите како сигнатура за пронаоѓање на бараниот архивски фонд или збирка во водичот. На пример: 2.135 = (2. Историски архив Битола, архивски фонд под бр. 135) или 2.616 (2. Архив на Македонија, подрачно одделение - Битола, архивски фонд под број 616) итн.

2. Назив на архивскиот фонд или збирка

За назив на архивскиот фонд е земен последниот назив на фондообразувачот (имателот). Во случај кога архивскиот фонд е познат по некој поранешен назив, даден е и тој назив.

Називите на архивските фондови, независно од тоа дали оригиналниот назив бил на некој друг јазик, се дадени на македонски јазик со големи букви:

ОПШТИНСКА УПРАВА - РАДОВИШ

За скратување на текстот при наведување истородни фондови, тие се наведуваат под заеднички назив, со курзивни букви, (*СЕЛСКИ РАБОТНИ ЗАДРУГИ*). Под заедничкиот назив е наведен само делот од називот на архивскиот фонд што не е опфатен со заедничкиот назив како и местото-седиштето на фондообразувачот. Секој фонд се наведува во нов ред:

СЕЛСКИ РАБОТНИ ЗАДРУГИ

„СТОЈАН МИНЧЕВ“ - АЛИНЦИ
„ЛАЗАР КОЛИШЕВСКИ“ - БЕЛЧЕ
„ЃОРЃИ СУГАРЕВ“ - ВАШАРЕЈЦА...

3. Место - седиште на фондообразувачот

Местото-седиштето на фондообразувачот, независно од поранешните називи, се наведува во сегашниот назив, на македонски јазик. Називот на местото е напишан со големи букви, а од називот на архивскиот фонд е одвоен со црточка:

ОПШТИНСКИ НАРОДЕН ОДБОР - ВИНИЦА

4. Распон на годините на постоење на фондообразувачот

Распонот на годините на постоење на фондообразувачот е наведен во заграда, по називот и местото-седиштето на фондообразувачот:

НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА БУКОВО (1952-1955)

Ако фондообразувачот сè уште постои и дејствува завршната година на неговото постоење не се прикажува:

СТОПАНСКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА - СКОПЈЕ (1962 -)

Во случај кога годините на постоењето не се со сигурност установени, наместо година се става прашалник (? - 1957) или (1947 - ?)

По распонот на годините на постоење на фондообразувачот, се ставаа интерпункцискиот знак точка и запирка.

5. Распон на годините на архивската граѓа на фондот или збирката

Податокот за распон на годините на архивската граѓа на архивскиот фонд или збирка се наведува по податокот за распон на годините на фондообразувачот:

НАРОДЕН ОДБОР НА БИТОЛСКА ОКОЛИЈА - БИТОЛА (1944-1965); 1944-1965;

Нецелосната сочуваност на граѓа на архивскиот фонд се изразува на следните начини:

- Кога недостасуваат почетната или завршната години на граѓата од архивскиот фонд:

ФИНАНСИСКА УПРАВА - ПРИЛЕП (1869-1912); 1882-1910

- Кога недостасуваат одделни години во рамките на распонот на годините:

СЕЛСКА РАБОТНА ЗАДРУГА - ДИМОНЦЕ (1949-1953; 1949, 1951/1953)

- Кога архивската граѓа на фондот не е потполно сочувана:

ИСТРАЖЕН СУД - ТЕТОВО (1941-1944); 1942/1944;

За семејните и за личните архивски фондови се наведува само распонот на годините на граѓата.

ВЛАХОВ ДИМИТАР 1908-1950;

Кај архивските збирки во распонот на годините на граѓата се наведува периодот кога граѓата настанала или периодот на кој таа се однесува, а не периодот кога е формирана збирката:

ЗБИРКА ФЕРМАНИ: 1646-1859;

По податокот за распонот на граничните години на граѓата на архивскиот фонд или збирка, се става интерпункцискиот знак две точки.

6. Количество на архивската граѓа

Податоците за количеството на архивската граѓа се наведуваат по податоците за распонот на годините на граѓата на архивскиот фонд или збирка. **Количеството** се изразува во број на книги, кутии, папки и пакети:

кн. - книга

кут. - кутија

Помеѓу податокот за бројот на одделните технички заштитни единици, се става интерпункцискиот знак запирка, а на крајот точка и запирка:

ОКОЛИСКА УПРАВА - ГАЛИЧНИК (1915-1918); 1915-1918: кн. 3, кут. 6;

Под податокот за бројот на техничките заштитни единици, се наведува и податокот за количеството граѓа, изразен во должински метри. По овој податок се става интерпункцискиот знак точка:

ОПШТИНСКА УПРАВА - ОРАХ (1915-1918); 1915/1918: кн. 3, кут. 1; 0,2.

Податоците за количеството на граѓа во архивските збирки се даваат во такви единици мерки, кои одговараат на специфичните видови на граѓата во збирките:

ЗБИРКА ГЕОГРАФСКИ КАРТИ, 1023 карти

7. Среденост на архивскиот фонд или збирка (информативни средства)

Во случај кога архивскиот фонд или збирка е во несредена состојба и не може да се користи за научни и други потреби, се наведува констатацијата „несреден“, односно „несредена“:

ОПШТИНСКА УПРАВА - Скопје (1869-1912); 1869-1912; кн. 59, кут. 43; 6,1. Несреден.

Меѓутоа, доколку граѓата на архивскиот фонд или збирка е до одредена мера средена и може да се користи, се наведуваат податоци за средените делови од фондовите - збирките.

За средените и обработените архивски фондови и збирки, за кои во Државниот архив на Република Македонија се изработени научно-информативни средства (и евиденции што можат да послужат како извор на информации за граѓата), се даваат податоци за тие средства. Податоците се состојат од назив на научно-информативното средство. Најчесто застапените евидентни и научно-информативни средства, наместо нивните целосни називи, се прикажани со следните кратенки:

СИ - сумарен инвентар

АИ - аналитички инвентар

а.е. - архивски единици

НИС - научно-информативно средство изразено во број на страници напишани на машина.

Содржинските информации што ќе се прикажуваат за фондовите, покрај споменатите кратенки, ќе се однесуваат на историските белешки, регистрите, списоците, информациите, анализите, прегледите и сл., според разни теми.

Ако за еден архивски фонд се изработени повеќе видови на информативни средства, помеѓу нив се става интерпункциски знак “точка и запирка”:

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРГОВИЈА И СНАБДУВАЊЕ - СКОПЈЕ - (1945-1951); 1945-1951: кн. 90, кут. 161; 17,9. СИ; Р.

КОСТУРСКИ РЕВОЛУЦИОНЕРЕН РЕОН - КОСТУР (- 1908); 1900/1903: кут. 1; 0,1. АИ.

Податоците за среденоста на фондот и за научно-информативните средства се приклучуваат по податокот за количеството на архивската граѓа.

8. Структура на водичот на архивските фондови и збирки

Водичот на архивските фондови и збирки на Државниот архив на Република Македонија – оделение Куманово има три дела:

- А. архивски фондови (освен семејните и личните);
- Б. семејни и лични фондови и
- В. збирки

Архивските фондови и збирки се групирани според гранката на дејноста, групи и подгрупи и периоди, а во согласност со Класификациската шема, која служи како основа за распределување на архивските фондови.

Класификациската шема е од структурно-хиерархиски тип, со примена на децимален систем. Се состои од: а) назив на гранката на дејноста, групата и подгрупата во гранките и периодот и б) ознаки со букви и бројки (симболи), со кои називите се континуирано претставени.

На корисниците на публикацијата им се препорачува пред да пристапат кон барање на податоци за архивските фондови и збирки, да ја проучат Класификациската шема односно принципите и критериумите на основа на кои е извршено распределување на архивските фондови и збирки и е воспоставен нивниот поредок во Водичот.

Водичот на „Архивски фондови и збирки 1993-2005“ ја прикажува состојбата на фондовите и збирките заклучно со 2005 година.

КЛАСИФИКАЦИСКА ШЕМА

А. АРХИВСКИ ФОНДОВИ НА ДРЖАВНИ ОРГАНИ, УСТАНОВИ, **ЗДРУЖЕНИЈА**, ОРГАНИЗАЦИИ И ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ

1. УПРАВА И ЈАВНИ СЛУЖБИ

- 1.2. Архивски фондови до 1918.
- 1.3. Архивски фондови 1918-1941.
- 1.4. Архивски фондови 1941-1944.
  - 1.4.1. Народноослободителни органи
  - 1.4.2. Окупаторски и квислиншки органи
- 1.5. Архивски фондови по 1944.
- 1.6. **Локална самоуправа**

Внатре во периодите, фондовите се наведуваат по редослед на нивните територијални и вистински надлежности (од повисоки кон пониски). Архивските фондови од ист ранг се наведуваат по азбучен редослед на местото-седиштето на фондообразувачот.

2. ПРАВОСУДСТВО

- 2.1. Период до 1944 г. и
- 2.2. Период по 1944 г.

Внатре во овие периоди, нивниот редослед е одреден по ранг, а во рамките на еднаков ранг - по азбучен редослед на називите на место-седиштето на фондообразувачот.

3. ВОЕНИ ЕДИНИЦИ, УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

- 3.1. Период до 1944
- 3.2. Период по 1944
  - 3.2.1. Народноослободителни единици, установи и организации
  - 3.2.2. Окупаторски единици, установи и организации.

Внатре во периодите (и подгрупите) редоследот е одреден по ранг, односно според организациската структура на војската.

4. ПРОСВЕТНИ, КУЛТУРНИ И НАУЧНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

- 4.1. Просветни установи и организации
- 4.2. Културни установи и организации
- 4.3. Научни установи и организации

Внатре во подгрупите, редоследот на архивските фондови е одреден според видовите на установите и рангот, а во рамките на рангот - по азбучен редослед на називите на местата-седиштата на фондообразувачите.

5. СОЦИЈАЛНИ И ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

- 5.1. Социјални установи
- 5.2. Здравствени установи

Внатре во подгрупите редоследот и архивските фондови е одреден според видовите на установите и рангот, а во рамките на еднаков ранг - по азбучен редослед на називите на местото-седиштето на фондообразувачите.

6. СТОПАНСТВО И БАНКАРСТВО

6.1. Период до 1944 г.

- 6.1.1. Банки и парични заводи
- 6.1.2. Стопански здруженија
- 6.1.3. Стопански претпријатија
  - 6.1.3.1. Индустрија и рударство
  - 6.1.3.2. Земјоделие и шумарство
  - 6.1.3.3. Трговија, угостителство и туризам
  - 6.1.3.4. Сообраќај
  - 6.1.3.5. Останати
- 6.1.4. Занаетчиство
- 6.1.5. Задруги
- 6.1.6. Останато

6.2. Период по 1944

- 6.2.1. Банки и парични заводи
- 6.2.2. Стопански здруженија
- 6.2.3. Стопански претпријатија
  - 6.2.3.1. Индустрија и рударство
  - 6.2.3.2. Земјоделие и шумарство
  - 6.2.3.3. Трговија, угостителство и туризам
  - 6.2.3.4. Сообраќај
  - 6.2.3.5. Останати

- 6.2.4. Занаетчиство
- 6.2.5. Задруги
- 6.2.6. Останато

Внатре во групите и во подгрупите редоследот на архивските фондови е одреден по азбучен редослед на називите на местата-седиштата на фондообразувачите.

7. ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИИ, ДРУШТВА И ЗДРУЖЕНИЈА

- 7.1. Политички и општествено-политички организации
  - 7.1.1. Напредни политички и општествено-политички организации
  - 7.1.2. Граѓански и други
- 7.2. Сталешки корпорации
- 7.3. Хуманитарни друштва
- 7.4. Културно-просветни друштва
- 7.5. Уметнички друштва и здруженија
- 7.6. Спортски друштва и здруженија
- 7.7. Останато
- 7.8. **Невладини организации**

Редоследот на архивските фондови внатре во подгрупите е одреден по видови и ранг, а потоа по азбучен редослед на називите на местата-седиштата на фондообразувачите.

8. ВЕРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

8.1. Источна православна црква

- 8.1.1. Грчка црква во Македонија
- 8.1.2. Бугарска егзархија во Македонија
- 8.1.3. Српска православна црква во Македонија
- 8.1.4. Македонска православна црква
- 8.2. Исламска верска заедница во Македонија
- 8.3. Евангелистичко-методистичка црква.

Во рамките на подгрупите редоследот на архивските фондови е одреден според рангот, а во рамките на истиот ранг - по азбучен редослед на називите на местата-седиштата на фондообразувачите.

9. ОСТАНАТО

Б. СЕМЕЈНИ И ЛИЧНИ ФОНДОВИ

1. Семејни фондови
2. Лични фондови

Архивските фондови се наведени по азбучен редослед на презимињата на фондообразувачите на семејните и лични фондови.

В. ЗБИРКИ

ИСТОРИЈАТ НА ОДДЕЛЕНИЕТО КУМАНОВО

Државен архив на Република Македонија - одделение Куманово ул. „Гоце Делчев“ 25, 1.300 Куманово тел. 031/ 420-464; факс 031/ 420-464; работи од понеделник до петок од 08.00-16.00 часот.

Одделението не располага со читална; има услови за користење архивска граѓа и библиотечен материјал секој работен ден од 09.00-15.00 ч. Одделението им нуди на истражувачите ксерографирање на архивска граѓа.

Собирањето архивска граѓа на подрачјето што го покрива Одделението до формирањето на Архивот го вршеле поединци и тоа пред сè за лични потреби. Тоа биле документи за имотно-правни односи, дипломи за стекнато образование или за извршување на занаетчиска дејност и сл. Архивската граѓа се собирала и се чувала во манастирите, органите на власта, занаетчиските еснафи, трговските и занаетчиските комори, банките, судовите, образовните установи и др. Тие ја чувале архивската граѓа воглавно за свои потреби односно за дејноста за која биле формирани.

Почетоците на организираната архивската дејност во Куманово почнуваат со Решението на Министерството за просвета, наука и култура на НРМ бр. 4090 од 1951 година, со кое во Куманово е основана установа Градски музеј и архивско средиште.

Со Решението на Народен одбор на Кумановска околија бр. 14625 од 22.9.1954 година во Куманово е организирано АРХИВСКО СРЕДИШТЕ.

Народниот одбор на Кумановска околија со Решението бр. 10664 од 30.8.1955 година го преименува Архивското средиште во КОМУНАЛЕН ИСТОРИСКИ АРХИВ како буџетска установа со седиште во град Куманово.

Архивот добива својство на правно лице со Решението на Народниот одбор на Кумановска околија бр. 3388 од 15.4.1957 година, кога го добива името Околиски комунално-историски архив со седиште во град Куманово.

Со Решението на Собранието на општина Куманово бр. 27185/1 од 26.10.1965 година, основан е Архив на општина Куманово како установа организирана со начелата на општественото самоуправање.

Архивот самостојно дејствува сè до донесувањето на Законот за архивска граѓа од 8.11.1990 година, кога се трансформира како единица во состав на Архивот на Македонија како подрачно одделение, а од 2001 година како одделение на Државниот архив на Република Македонија.

Архивот како Градски музеј и архивско средиште работи во две простории во центарот на градот до 1955 година.

Од 1955 до 1959 година работи во нови простории спроти просториите на општина Куманово (односно кафеаната „Ловец“) и тоа во една канцеларија, во која се сместени сите вработени и една поголема просторија како депо.

Во 1959 година Архивот се преместува во добро сочувани, суви и поголеми простории во Собранието на општина Куманово (денешната кафеана „Ловец“) со две соседни простории, каде што останува до 1965 година.

Од 1965 година Архивот е сместен во просториите на Занаетчискиот дом, каде што се наоѓа и сега и располага со депо од 134 м² и работни простории од 86 м². Во 1996 година добива уште две нови простории од 70 м² за депото во Домот на АРМ.

Територијаталната надлежност на Архивот отсекогаш се протегала на територијата што ја покривал Народниот одбор на Кумановска околија. Од 1952 година надлежноста е проширена со територијата на Кривопаланечка околија.

Таа територија Архивот ја покрива континуирано, без разлика на административно-територијални поделби што настануваат со зголемување или намалување на бројот на општините, или пак на организациските промени во Архивот.

Градскиот музеј и архивско средиште од неговото основање во 1951 година до 1954 година работи со еден повереник и еден хонорарен службеник. Со формирањето архивско средиште во 1954 година, во него се вработени двајца службеници и двајца хонорарни службеници.

Со Решение на Народниот одбор на Кумановска околија бр. 3189 од 31.10.1955 година е донесена систематизација на работните места во Архивот. Таа систематизација до ден-денес е во основа иста: директор (началник, раководител); Отсек или одделение за средување и обработка на архивската граѓа; евиденција и заштита на архивската граѓа кај имателите; одделение за евиденција и заштита на архивската граѓа во Архивот - депото; инспекциска служба со мали прекини и Отсек (одделение) за општи работи (благајник или административен работник).

СРЕДЕНИ И ОБРАБОТЕНИ АРХИВСКИ ФОНДОВИ - ЗБИРКИ ОБЈАВЕНИ ВО ВОДИЧИТЕ ОД 1982 И 1994 ГОДИНА

1. УПРАВА И ЈАВНИ СЛУЖБИ

1.3. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1918-1941

1. ОКРУЖНА ГРАДЕЖНА СЕКЦИЈА - КУМАНОВО (1913-1941);
1913/1941: кн. 9, кут. 20; 21. СИ, а.е. 1767, листови 12429, НИС 54 стр.

Историја на фондообразувачи:

Окружната градежна секција е формирана во 1913 година од страна на Министерството за внатрешни работи на Кралството Србија. Кумановскиот округ ги зафаќа околиците: Жеглиговска, Кратовска, Кумановска и Кривопаланечка.

Во 1920 година со уредба за организација на Министерството за градби-Белград при Кралството СХС одделот прераснува во окружна градежна секција - Куманово и организациски е поврзана со градежната дирекција во Скопје.

Во 1930 година со укинувањето на округот Окружна градежна секција се трансформира во Технички оддел при началството на Жеглиговска околицата - Куманово.

Со окупацијата на Југославија во 1941 година од страна на фашистичките сили таа престанува да постои.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи акти за урбанистичко уредување на градот, контрола и одобрување на приватни градби, изградба и одржување на јавни објекти, патишта и мостови.

Има податоци за изградба на гимназија во Куманово, полициска станица (жандармериска), ПТТ-зграда, амбуланта, водовод во Кратово, болница, спомен-костурницата „Зебрњак“, згради и основни училишта, за поправка на цркви и засолништа од противвоздушна одбрана како и за уредување на царинарницата Деве Баир.

Има извештаи за врнежи; списоци за водомерни станици; извештаи на патарите (за состојбата на патиштата); ценовници на градежни материјали и работна рака и пописи на моторни и запрежни возила.

Архивската граѓа е на српски јазик.

1.4. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1918-1941

2. ГРАДСКО ПОГЛАВАРСТВО НА ГРАД КУМАНОВО (1918-1941)
1921/1941: кн. 8, кут. 2; 0,4. АИ а.е. 794, листови 3125, НИС 261 стр.

Историјата на фондообразувачој:

По завршувањето на Првата балканска војна од страна на Кралството на Србија се преземени мерки за организирање локалната власт.

Општината Куманово од 1918 година работи како Суд на општината на град Куманово, а претседателот на општинскиот одбор воедно бил и претседател на општинскиот суд.

Со донесувањето на Законот за градски општини од 22.7.1934 година¹, општината го добива името Градско поглаварство во град Куманово и под тоа име работи до 06.4.1941 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од седниците на Градското собрание на Градското поглаварство, на кои се разгледувале договори за електрификација на градот; договори за добивање заеми од банки; молби за поставување лекари; изјави од поедини лица; документи за имотно-правни спорови; списоци на жители и др.

Архивската граѓа е на српски јазик.

1.4.2. ОКУПАТОРСКИ И КВИСЛИНШКИ ОРГАНИ 1941-1944

3. КУМАНОВСКА ОКОЛИСКА УПРАВА - КУМАНОВО (1941-1944)
1941/1944; кн. 1, кут. 7; 0,8. СИ а.е. 2198, листови 5052, НИС 29 стр.

Историјата на фондообразувачој:

По окупацијата на Македонија од бугарската фашистичка власт бугарското Министерство за внатрешни работи и народно здравје со Заповед бр. 2² се формирани две обласни дирекции, 24 околиски, 26 градски и 149 селски општински управи. Кумановската околиска управа е во состав на скопската обласна дирекција, а околицјата ги опфаќа: градот Куманово и селските општински управи во селата: Бедиње, Градиште, Жегљане, Клечовце, Матејче, Младо Нагоричане, Опае, Орашац, Орах, Романовце и Табановце. Околиски управители во Куманово биле: Влади Владов, М. Суланов, Г. Калпов и П. Маринов.

---

¹ „Службене новине Краљевине Југославије“ бр. 169/34

² „Сл. весник на Бугарија бр. 116/41“

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: наредби од високите органи на Министерството за внатрешни работи, на Министерството за војска, на Скопската обласна полициска управа, на дирекцијата на милицијата, на Скопската обласна дирекција; поверлива преписка и сл. во врска со политичкото расположение на македонскиот народ, појавата и развојот на комунистичко и народноослободително движење; извештаи во врска со борбата против бугарската окупаторска власт за ангажирање на бугарската воена и полициска сила; податоци за мерките и акциите против НОБ во Македонија за политичката припадност на населението, апсењата, интернациите, помагањето на контрачетниците и др.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

4. ОКОЛИСКО АГРОНОМСТВО - КУМАНОВО (1941-1944) 1941/1944: кут. 3; 0,3. СИ а.е. 465, листови 2229, НИС 9 стр.

Историјата на фондообразувачи:

Околинското агрономство е основано 1941 година од бугарската фашистичка окупаторска власт и било под Кумановска околинска управа на чело со околинскиот агроном Димитар Димитров. Задача на агрономството била да се следи развојот на земјоделството, овоштарството, лозарството и градинарството. Престанало да работи во 1944 година со капитулацијата на Бугарија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Архивската граѓа се состои од: податоци за земјоделството и овоштарството, за зголемувањето на производството, за борбата против штетниците и за направените штети на одделни култури; записници од констатираните состојби; списоци на лицата што добиле земја и сл.; проценки на имоти; списоци на добиток и планови за сеидба.

Фондот содржи и персонални документи.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

5. ОКОЛИСКО ИНЖЕНЕРСТВО - КУМАНОВО (1941-1944): кут. 2; 0,2. СИ а.е. 234, листови 1380, НИС 7 стр.

Историјата на фондообразувачи:

Околинското инженерство е основано во 1941 година од Министерството за внатрешни работи и народно здравје - Софија по окупацијата на Македонија од бугарската фашистичка власт. Задача на Околинското инженерство била: градење згради и патишта, поправка на патишта и мостови, контрола на издањето приватни куќи, дуќани и други објекти. На чело на околинското инженерство бил инженерот Димитар Величков. Престанало да работи во 1944 година со капитулацијата на Бугарија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Архивската граѓа содржи: податоци за мобилизирањето работна сила и превозни средства, за изградба и поправка на патишта, за чистење на патиштата од снег и превоз на материјали; наредби за исплати, за отсуства и сл.; списоци на работници; контрола и утврдување на политичка припадност на работниците и службениците во Околинското инженерство; преписка за трасирањето и изградбата на железничката пруга Куманово-Ѓуешево; финансиска докуметација и др.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

6. ОКОЛИСКО КОМЕСАРСТВО ЗА СНАБДУВАЊЕ - КУМАНОВО

(1941-1944) 1941/1944: кн. 2, кут. 2; 0,2. СИ а.е. 23, листови 621, НИС 6 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Околинското комесарство за снабдување е основано во 1941 година со воспоставување на власта од страна на бугарскиот окупатор. На чело на комесарството бил околинскиот комесар Иван Табаков. Престанува да работи во 1944 година со капитулацијата на Бугарија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: податоци за издавањето декларации; пријави за набавка на стока; наредби за цени на стока и сл.; заповеди и декларации за разни стоки кои служеле за снабдување - исхрана.

Архивската граѓа е на бугарски јазик

7. КУМАНОВСКА ОКОЛИСКА РЕКВИЗИЦИОНА КОМИСИЈА -

КУМАНОВО (1941-1944) 1942; 1944: кут. 1; 0,1; СИ а.е. 16, листови 38, НИС 3 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Околинската реквизициона комисија е формирана 1941 година од страна на бугарската окупаторска власт. На чело на комисијата бил претседателот Каранфил Цветков. Во Околинската реквизициона комисија учествувале: околински агроном, околински ветеринарен лекар, околински шумар, околински комесар за снабдување, претставник на околинска земјоделска задруга, сите општински кметови и претставник на војската.

Комисијата вршела реквизиција на сите реколти, на добитокот и сл. за потребите на бугарската власт.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи записник од комисијата и општа преписка

Архивската граѓа е на бугарски јазик

8. КУМАНОВСКИ ОКОЛИСКИ УЧИЛИШЕН ИНСПЕКТОР - КУМАНОВО
(1941-1944); 1941/1942: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 11, листови 275, НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

Околинскиот училиштен инспектор се назначува во 1941 година со воспоставување на бугарската окупаторска власт. Работел до 1944 година кога Бугарија капитулирала.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот дава податоци за училиштата и учителите во Кумановска околина во учебната 1941/42 година; содржи списоци на деца-ученици за задолжителното школување во учебната 1941/42 година за селата Орашац, Колицко, Пчиња, Ваков, Винце, Бељаковце, Мургаш, Ранковце, Довезенце и Старо Нагоричане како и за Бединска, Ораховска, Младонагоричанска, Романовска и Клечовска селска општина; содржи и податоци за односот на учениците и родителите спрема окупаторските власти како и за комунистичките активности на младината.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

9. КРИВОПАЛАНЕЧКА ГРАДСКА ОПШТИНСКА УПРАВА - КРИВА
ПАЛАНКА (1941-1944) 1942: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 186, листови 354,
НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

На 1.5.1941 година бугарскиот окупатор ја воспоставува новата административно-територијална поделба, според која градот Крива Паланка добил статус на општинска управа на чело со општински кмет.

Управа постоела до капитулацијата на Бугарија во 1944 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот опфаќа уверенија за семејно-материјалната положба на граѓаните; дозволи за продавање стока на мало; маалски изјави; уверенија за платен данок и сл.

Архивската граѓа е на бугарски јазик

10. КУМАНОВСКА ГРАДСКА ОПШТИНСКА УПРАВА - КУМАНОВО
(1941-1944) 1941/1944: кн. 4, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 416 листови 557, НИС 8 стр.

Историја на фондообразувачој

По окупацијата на Македонија од страна на бугарската окупаторска власт Министерството за внатрешни работи и народно здравје со заповед бр. 2³ формира 2 обласни дирекции, 24 околински, 26 градски и 149 селски општински управи. Тие престануваат да работат со ослободувањето на Македонија.

---

³ „Службен весник на Бугарија“ бр. 116/1941

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондовите содржат доверлива преписка за политичките пројави меѓу населението и за појавата и развојот на комунистичката дејност. Сочувани се: известувања за борбата против бугарските окупаторски власти како и за ангажирањето воени сили од бугарска страна против партизанските единици; уверенија за политичка припадност; контроли на патувањата; податоци за апсењата и интернирањата на лицата осомничени дека му припаѓаат на комунистичкото движење; потерници и сл. Сочувани се и: книги за наредби, за воен данок, за запишани подофицери и трудови инвалиди, кои не служеле војска; евиденции за имотот на Општината, дозволи за работа; план за одбрана на градот; акти од техничкото одделение; разни списоци и соопштенија.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

11. КРИВОПАЛАНЕЧКО ШУМАРСТВО - КРИВА ПАЛАНКА (1941-1944)

1941/1943: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 37, листови 494, НИС 3 стр

Историјата на фондообразувачој:

На 1.5.1944 година бугарската окупаторска власт воспоставува нова административно-територијална поделба, со која се формира Кривоपालанечко шумарство. Началник бил Илија Пасков. Под шумарската секција односно административно шумарство припаѓала Кривоपालанечка околија со 937 километри квадратни и Кратовска околија со 500 километри квадратни.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи податоци за работата на шумарската секција - извештаи за пороите од врнежите, од кои е опфатен реонот; за скротување на пороите со пошумување; статистички податоци за извршените пошумувања со млади насади; преписка со Министерството за земјоделие и државни имоти - Софија во врска со надгледувањето и користењето на шумскиот фонд; преписка со градските и со селските општински управи за користење на шумите како и преписка со Скопската реонска шумска инспекција; статистички податоци за шумите и пасиштата; податоци за искористувањето на шумите; извештај за приходите и расходите; список на иселени семејства и сл.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

ДАНОЧНИ УПРАВИ

12. КРИВА ПАЛАНКА (1941-1944) 1942/1944: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 130, листови 157, НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

Со воспоставувањето на новата административно-територијална поделба на 1.5.1941 година, бугарската окупаторска власт формира даночна управа во Крива Паланка на чело со даночниот началник Христо Бонев. Даночната управа се укинува со капитулација на Бугарија во 1944 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: сметки за наплата, одобренија за исплата, наредби за поставување службеници, дозволи, записник од ревизија и акти за облог на данок.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

13. КУМАНОВО (1941-1944); 1941/1944: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 243, листови 647, НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

Даночната управа е формирана од бугарските окупаторски власти во 1941 година и дејствува до ослободувањето на земјата во 1944 година. Задача на даночната управа била да се грижи за оданочување и прибирање на даноците од правни и физички лица, согласно со законските овластувања (занаетчии, земјоделци, дуќанции и сл.).

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: молби со барање за целосно или делумно ослободување од данок; решенија за парични казни; записници од лицитации на конфискувани предмети, објекти или добиток; наредби за отпишување на данок; известувања за вредност на куќи, таблици за општински данок; дозволи за вршење дејност; декларации за данок на занаетчии.

Фондот содржи и персонална документација за вработените во даночната управа.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

СЕЛСКИ ОПШТИНСКИ УПРАВИ

14. БЕДИЊЕ (1941-1944) 1942/1944: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 8, листови 31, НИС 3 стр.

Историјат на фондообразувачој:

На 1.5.1941 година бугарската окупаторска власт воспоставува нова административно-територијална поделба, така што Кумановска околија се дели на една градска општина и единаесет селски општини, меѓу кои спаѓа и селската општинска управа Бедиње на чело со кметот Антон С. Манов. Во составот на селската општинска управа се селата: Бедиње, Горно Којнаре, Долно Којнаре, Лопате, Љубодраг, Ново Село, Режановце, Речица, Черкезе и Умин Дол.

Селската општинска управа се укинува со капитулацијата на Бугарија во 1944 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: известувања за условите за одлагање на воениот рок; известувања за начинот на пренос на имот; список на лицата што имаат имот во Бединска општина; список на лица што имаат засеано житарици; записи во семејни книги и др.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

15. ЖЕГЉАНЕ (1941-1944) 1942/1944: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 7, листови 14, НИС 3 стр.

Историјат на фондообразувачој:

На 1.5.1944 година бугарската окупаторска власт воспоставува нова административно-територијална поделба, така што Кумановската околија се дели на една градска и единаесет селски општини меѓу кои спаѓа и Селската општинска управа - Жегљане на чело со кметот Атанас Петров Божинов. Во составот на Селската општинска управа се селата Жегљане, Арбанашко, Враховце, Враготурце, Буковљане, Добрача, Драгоманце, Дејловце, Длабочица, Жељувино, Кокино, Коинце, Карловце, Малотино, Осиче, Пузаљка, Пелинце, Рамно, Степанце и Цветишница.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Граѓата опфаќа: известување од околинскиот ветеринарен лекар; расписи; уверенија за сечење дрва; барања за ослободување од мобилизација и податоци за заштита од воздушни напади.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

16. МАТЕЈЧЕ (1941-1944) 1942/1944: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 30, листови 30, НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

На 1.5.1941 година бугарскиот окупатор извршил нова административно-територијална поделба, така што Кумановска околина се поделила на општина Куманово и единаесет селски општински управи, меѓу кои била и општина Матејче на чело со кметот Петар Трајков Крстев. Во состав на општина Матејче се наоѓале селата: Матејче, Виштица, Никуштак, Отља, Ропалце, Ранковце и Стрима.

Општината е укината со капитулацијата на Бугарија во 1944 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи известувања за преглед на младинци, наредба за преглед на младинци и барање на преглед на посеви што настрадале од суша.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

17. ОРАХ (1941-1944) 1944: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 21, листови 46, НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

На 1.5.1941 година бугарската окупаторска власт воспоставува нова административно-територијална поделба, така што Кумановската околина се дели на општина Куманово и единаесет селско-општински управи, меѓу кои е и селската општинска управа - Орах на чело со кметот Димитар Славев Велков, а подоцна Бојан Аспарухов Симеонов.

Во состав на општината влегле селата: Орах, Алакинци, Бајловце, Брешко, Дренак, Канарево, Руѓинце и Цвиланце. Општината била укината со капитулација на Бугарија во 1944 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: телеграми, известувања за мобилизација, документи за назначување кмет, за ангажирање лица на работа, наредби за работното време, наредби за студентите, список на општински службеници и список на стопани, на кои им се одземени житарици.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

18. РОМАНОВЦЕ (1941-1944) 1941/1943: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 26, листови 28,
НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

На 1.5.1941 година од бугарската окупаторска власт е воспоставена нова административно-територијална поделба, така што Кумановска околина е поделена на Кумановска општина и единаесет селски општини, меѓу кои била Селската општинска управа - Романовце на чело со кметовите: Крум Димитров, Ставре Марков и Петар Митранов.

Во составот на општината биле селата: Романовце, Брзак, Бучинци, Делъадровце, Мршинци, Студена Бара, Симеоново и Текија.

Општина престанала да постои со капитулацијата на Бугарија во 1944 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: програма за вршење пропаганда меѓу населението; известувања за расположението меѓу населението; записник за давање земја во с. Бучинци; евиденција за овци; наредби и извештај за имотот и населението во општината.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

19. МЕСТЕН КОМИТЕТ ЗА МАКЕДОНИЈА-КУМАНОВО

(1944-1944); 1944/1944, кут. 1; 0,1. а.е. 90, л. 113, НИС 7 стр.

Историјат на фондообразувачој:

Увидувајќи дека претстои пораз на фашистичка Германија, а со тоа и на фашистичка Бугарија, бугарската фашистичка власт сакала да изврши мобилизација на реакционерните сили во Македонија и од нив да создаде војска и полиција, кои би ги замениле нејзината војска и администрација, а и понатаму би ги извршувала нејзините наредби. Месниот комитет постоел до 11.11.1944 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Граѓата се состои од: покани за седници, списоци на милиционери, извештаи за проблемите што се јавувале во работата на милиција, финансиска документација и др.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

1.5. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ОД 1944 г.

ОКОЛИСКИ НАРОДНИ ОДБОРИ

(ОКОЛИСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНИ ОДБОРИ)

20. ОКОЛИСКИ НАРОДЕН ОДБОР - ЗЛЕТОВО

(архивската граѓа се однесува на работата и дејствувањето на ОКОЛИСКИОТ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР ЗЛЕТОВО) (1944-1945) 1945: кн. 4, кут. 2; 0,4. АИ а.е. 1140, листови 2455, НИС 27 стр.

Историјат на фондообразувачој:

Околистите народноослободителни одбори се основаат со Решението на Президиумот на АСНОМ од 6.8.1944 година (село Рамно, Кумановско) за поделба на Македонија на области, околии и општини на територијата на

Македонија покрај обласните народноослободителни одбори (4 одбори) се формираат и околиски народноослободителни одбори. На територијата што е под надлежност на Одделението Куманово дејствуваат околиските народноослободителни одбори Злетово, Кратово, Крива Паланка и Куманово.

Со решение на Президиумот на АСНОМ од 21 октомври 1944 година (село Горно Врановци, Велешко) за поделба на Македонија на области и одредување на рангот на одделни градови меѓу другите во рангот на околиски народноослободителни одбори издигнат е и градот Куманово.

На 22.1.1945 година Президиумот на АСНОМ носи Повелба за Првата административно-територијална поделба на Македонија на окрузи меѓу кој е и Кумановскиот округ (архивска граѓа на Окружниот народно-ослободителен одбор Куманово не е издвоена како посебна целина). Околиските народноослободителни одбори егзистираат до 21 ноември 1945 година до донесување на Уредбата за определување на бројот и територијалните подрачја на окрузите и околиците.

Зачетоците за основање на почетоците на народната власт одат напоредно со развојот на оружената борба. Нивните почетоци датираат од 1942 година со создавањето на првите слободни територии во Македонија, а поинтензивно се основаат од почетокот на 1944 година.

На 22.2.1945 година Президиумот на АСНОМ донел одлука за распишување избори за селски (градски и реонски) и околиски НОО во Федерална Македонија.⁴ На 31.3.1945 година Президиумот на АСНОМ донесол правилници за устројството на народноослободителните одбори⁵:

- Правилник за устројството на околиските НОО;
- Правилник за устројството на Скопскиот градски НОО и
- Правилник за устројството на општинските НОО.

Организациската поставеност на околиските НОО опфаќа:

- Пленум;
- Извршен одбор, кој го сочинуваат Претседателството и началниците на одделите; Претседателството го сочинуваат претседателот, потпретседателот и секретарот; во Извршниот одбор се формираат Секретаријат и оддели: управен, судски, стопански, технички, соопштителен-сообраќаен, просветен, пропаганден, здравствен, социјален и административен. (Историјатот се однесува за сите околиски народноослободителни одбори.)

Содржински податоци за архивската граѓа:

Архивската граѓа содржи: податоци за соработката и помошта на Народноослободителната војска околу снабдувањето со облека и исхрана; помош на семејствата на загинатите борци; организација на стопанскиот живот; отворање на училишта и започнување редовна настава; поправка на инфраструктурните објекти; решавање на проблемите од доменот на здравството, социјалата, грижата за јавниот ред и мир и др. (Содржинските податоци се однесуваат за сите околиски народноослободителни одбори.)

Архивската граѓа е на македонски јазик.

---

⁴ „Сл. весник на Федерална Македонија“ бр. 2 од 23 февруари 1945 год.

⁵ „Сл. весник на Федерална Македонија“ бр. 4 од 9 април 1945 год.

21. ОКОЛИСКИ НАРОДЕН ОДБОР - КРАТОВО (1944-1952); 1944-1952:
кн. 89, кут. 50; 9,4. СИ а.е. 9684, листови 9315, НИС 225 стр.
- ОКОЛИСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР - КРАТОВО
(1944-1945); 1944: кн. 8, кут. 2; 0,26. АИ а.е. 757, листови 3009, НИС 35 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Околиците народни одбори ја започнуваат својата дејност со донесувањето на Уредбата на Министерскиот совет на Федерална Македонија од 27.11.1945 година, со која се определува бројот на територијалните подрачја и седиштата на околиците и на месните народни одбори. Територијата на Македонија е поделена на 5 окружни народни одбори, 33 околицки и 872 месни народни одбори. На територијата под надлежност на Одделението Куманово (воглавно со измени и дополнувања на законите за административно-територијална поделба) дејствувале 5 околицки народни одбори: Злетово (постои само архивска граѓа за НОО Злетово), Кратово, Крива Паланка, Куманово и Старо Нагоричане.

Со Општ закон за народните одбори донесен од Народното собрание на ФНРЈ на 25 мај 1946 година⁶, народните одбори стекнуваат статус на највисоки органи на државната власт од локално значење, преку кои народот ја врши својата власт. Тие се избрани на основа на општото, непосредно и еднакво избирачко право со тајно гласање и донесуваат прописи во рамките на својата надлежност.

Секој околицки народен одбор има свој буџет и располага со своите приходи и расходи, а од него се подмируваат личните и материјалните трошоци на сите органи, установи и претпријатија во негова надлежност.

Организациската поставеност на околицките народни одбори (со одредени измени) е следната: 1. Извршен одбор (составен од претседател и секретар), кој раководи со работата на поверенствата за земјоделие и шумарство, трговија и снабдување, комунални работи, финансии, труд, просвета и култура, народно здравје, социјални грижи, локален сообраќај и Поверенството за индустрија и рударство; 2. Секретаријат, во чиј состав спаѓаат: персоналени отсек, служба за евиденција, управен отсек, правна служба, катастарски отсек, воен отсек и служба за администрација; 3. Постојани комисији - Контролна, Планска и Комисија за жалби и поплаки, по потреба се формираат и временни комисији и служби и 4. Собир на избирачите како највисок орган.

Околиците народни одбори се трансформираат во 1952 година.
(Историјатот се однесува на сите околицки народни одбори.)

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондовите на околицките народни одбори најчесто содржат записници и седнични материјали од органите и телата, правилници за работа, списоци на персоналот, програмски и извештајни материјали, анализи - информации за состојбите од сите домени на дејност на одборите, решенија за основање земјоделски, индустриски, занаетчиски, трговски, кредитни, транспортни и други претпријатија, за основање установи од сите домени на дејност на

⁶ „Службен лист на ФНРЈ“ бр. 43/46 год.

одборот (просветни, културни, здравствени, социјални и сл.), документи во врска со аграрната реформа, колонизацијата, експропријацијата, конфискацијата, национализацијата, купо-продажни договори, градежни дозволи и сл.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

22. ОКОЛИСКИ НАРОДЕН ОДБОР - КРИВА ПАЛАНКА (1944-1955);
1944-1955: кн. 256, кут. 68; 11,9. СИ а.е. 15463, листови 55695, НИС 455 стр.
- ОКОЛИСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР КРИВА
ПАЛАНКА (1944-1945); 1944-1945: кн. 10, кут. 3; 0,5. АИ а. е. 1065,
листови 2524, НИС 85 стр.

23. ОКОЛИСКИ НАРОДЕН ОДБОР - КУМАНОВО (1944-1965); 1944-1965:
кн. 328, кут. 461; 41,8. СИ а.е. 82775, листови 382780, НИС 1488 стр.
-ОКОЛИСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР - КУМАНОВО
(1944-1945); 1944-1945: кн. 9, кут. 7; 0,9. АИ а.е. 3124, листови 2027,
НИС 84 стр.

24. ОКОЛИСКИ НАРОДЕН ОДБОР - СТАРО НАГОРИЧАНЕ (1945-1947);
1945-1947: кн. 57, кут. 4; 1,5. СИ а.е. 777, листови 3755, НИС 70 стр.

СОБРАНИЈА НА ОПШТИНИ

25. СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА КРАТОВО - КРАТОВО (1944-1990);
1944/1990: кн. 213, кут. 228; 26,6. СИ а.е. 12217, листови 140181, НИС
726 стр.
- ГРАДСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР КРАТОВО -
КРАТОВО (1944-1945); 1944/1945: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 60, листови
94, НИС 7 стр.

Историјата на фондообразувачи:

Градските (општински народноослободителни одбори) дејствуваат и работат согласно со законските прописи за работа на околиците народноослободителни одбори, при што нивните надлежности се протегат на територијата на градовите односно општините.

Организациската поставеност на градските (општински) НОО е следната: Пленум, Извршен одбор, кој го сочинуваат Претседателството и началниците на одделите. Претседателството го сочинуваат претседателот, потпретседателот и секретарот. Во Извршниот одбор влегуваат и раководителите на одделите: управен, соопштителен-сообраќаен, стопански, пропагандно-просветен, социјално-здравствен, судски и административен оддел.

Содржински подајници за архивската граѓа:

Архивската граѓа содржински се совпаѓа со архивската граѓа на фондовите на околиските народноослободителни одбори.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР КРАТОВО - КРАТОВО (1945-1950); 1945/1950: кн. 18, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 278, листови 1267, НИС 34 стр.
  - ГРАДСКИ НАРОДЕН ОДБОР - КРАТОВО (1950-1963); 1950-1963: кн. 35, кут. 51; 5,2. СИ а.е. 3954, листови 39381, НИС 153 стр.
  - СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА КРАТОВО (1945-1990); 1945/1990: кн. 143, кут. 174; 21. СИ а.е. 7925, листови 94439, НИС 532 стр.
26. СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА КУМАНОВО (1944-1993); 1945-1993: кн. 205, кут. 166; 20,6. СИ а. е. 12807, листови 263841, НИС 1187 стр. (фондот е во фаза на средување, среден заклучно со 1975 година)
- ГРАДСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР - КУМАНОВО (1944-1945); 1944-1945: кут. 4; 0,4. АИ а. е. 1600, листови 5662, НИС 16 стр.
  - ГРАДСКИ НАРОДЕН ОДБОР КУМАНОВО (1945-1955); 1945-1955: кн. 266, кут. 10; 15,2. СИ а. е. 19407, листови 84136, НИС 504 стр.
27. СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА ЛИПКОВО (1945-1965); 1945/1965; кн. 52, кут. 42; 5,2. СИ а.е. 4698, листови 35163, НИС 171 стр.
- МЕСЕН НАРОДЕН ОДБОР ЛИПКОВО (1945-1952); 1945/1952: кн. 16, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 339, листови 802, НИС 30 стр.
  - СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА ЛИПКОВО (1952-1965); 1955/1965: кн. 36, кут. 41; 5. СИ а.е. 4359, листови 34361, НИС 141 стр.
28. СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА ОРАШАЦ (1945-1965): 1946/1965: кн. 39, кут. 30; 4. СИ а.е. 3525, листови 28386, НИС 121 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ОРАШАЦ (1945-1952); 1946/1952: кн. 9, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 252, листови 778, НИС 15 стр.
  - СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА ОРАШАЦ (1952-1965); 1952/1965: кн. 30, кут. 29; 3. СИ а.е. 3274, листови 27608, НИС 106 стр.
29. СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА СТАРО НАГОРИЧАНЕ (1944-1965); 1944-1965: кн. 85, кут. 55; 6,6. СИ а.е. 10242, листови 42742, НИС 292 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР СТАРО НАГОРИЧАНЕ (1944-1945); 1944/1945: кн. 2, кут. 3; 0,3. СИ а.е. 551, листови 1049, НИС 13 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР СТАРО НАГОРИЧАНЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 30, кут. 10; 1,6. СИ а.е. 3802, листови 6253, НИС 98 стр.
  - СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА СТАРО НАГОРИЧАНЕ (1952-1965); 1952/1965: кн. 53, кут. 42; 4,7. СИ а.е. 5889, листови 35440, НИС 181 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Со Законот за измени на Уставот на Социјалистичка Република Македонија и Одлуката за прогласување на Уставниот закон за измени на Уставот на СРМ⁷ се укинуваат околиците и околските собранија, а на нивно место во СРМ со Законот за подрачјата на општините во СРМ⁸ се основаат 32 општини.

Со донесувањето на Уставот на СРМ во 1963 година настануваат територијални и организациски промени, а општините се уредуваат како општествено-политички заедници на граѓаните. Функциите на власта и управувањето со општествените работи ги вршат претставнички тела, како општи органи на општественото самоуправување на општествено-политичките заедници и органите што им се одговорни.

Претставничко тело на општината е Собранието, кое образува политичко-извршни органи и органи на управата на Собранието.

Општинското собрание го сочинуваат Општинскиот собор и Соборот на работните заедници со еднаков број членови, кој се утврдува со Статут на општината.

Членовите на Општинскиот собор ги избираат граѓаните непосредно, а членовите на Соборот на работните заедници работните луѓе на подрачјето на општината.

Работите од своја надлежност општинското собрание ги врши на седници (заеднички седници и посебни седници на соборите).

Извршните функции по правило се вршат преку советите, а управните преку своите органи на управување-организациски единици.

Општинските собранија образуваат постојани и повременни комисии.

За обезбедување финансиски средства и унапредување на стопанските и други дејности општинските собранија образуваат фондови раководени од управни одбори.

Општинските собранија се конституирани на 1.2.1965 година и егзистираат до 14.9.1996 година до донесувањето на Законот за територијална поделба на Република Македонија и определување на подрачјата на единиците на локалната самоуправа⁹.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

ОПШТИНСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛНИ ОДБОРИ

30. ЗЛЕТОВО (1944-1945); 1944-1945: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 84, листови 125, НИС 6 стр.

⁷ „Сл. весник на СРМ“, Скопје, 25.01.1965 год. XXI, бр. 2, стр. 18-19; Државен архив на Република Македонија, ф. Собрание на НРМ, 1.158.8.2/8-11.

⁸ „Сл. весник на СРМ“, Скопје 25.01.1965 год., XXI, бр. 2, стр. 19-27; Државен архив на Република Македонија, ф. Собрание на НРМ, 1.158.8.3/12-33.

⁹ „Сл. весник на Република Македонија“, Скопје, 14 септември 1996 година ЛП, бр. 49, стр. 2757-2770.

31. ЛУКЕ (1944-1945); 1944/1945: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 494, листови 545, НИС 5 стр.
32. РАНКОВЦЕ (1944-1945); 1944/1945: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 115, листови 259, НИС 6 стр.
33. САМОКОВ (1944-1945); 1944/1945: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 137, листови 358, НИС 5 стр. (од 1946 година САМОКОВ се преименува во ТРНОВО)

Историјата на фондообразувањето:

Органите на власта и управата на наведените фондови се формирани во 1944 година врз основа на Решението на Президиумот на АСНОМ за организација на работата на народноослободителните одбори во Федерална Македонија (с. Рамно 20.10.1944 година).

Во 1945 година на местото на НОО се формираат месни народни одбори врз основа на Уредбата за определување на бројот на територијалните подрачја и седиштата на околиците и месните народни одбори, донесена на Министерскиот совет на Федерална Македонија од 21.11.1945 година („Сл. весник на ФМ“ бр. 24/145). Врз основа на таа уредба е формиран и Козјачкиот околински народен одбор со седиште во Старо Нагоричане.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

НАРОДНИ ОДБОРИ НА ОПШТИНИТЕ

34. АРБАНАШКО (1944-1955); 1944/1955: кн. 20, кут. 4; 0,48. СИ а.е. 632, листови 2021, НИС 93 стр.
 - НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР АРБАНАШКО - АРБАНАШКО (1944-1945); 1944/1945: кн. 2, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 140, листови 163, НИС 11 стр.
 - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР АРБАНАШКО (1945-1952); 1945/1952: кн. 14, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 306, листови 1147, НИС 68 стр.
 - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА АРБАНАШКО (1952-1955); 1952/1955: кн. 4, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 186, листови 711, НИС 14 стр.
35. БАЈЛОВЦЕ (1944-1955); 1944/1955: кн. 28, кут. 11; 1,3. СИ а.е. 3296, листови 7642, НИС 122 стр.
 - НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР БАЈЛОВЦЕ (1944-1945); 1944/1945: кн. 1, кут. 2; 0,2. СИ а.е. 392, листови 667, НИС 12 стр.
 - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР БАЈЛОВЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 26, кут. 7; 0,8. СИ а.е. 2644, листови 6122, НИС 100 стр.
 - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА БАЈКОВЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 1, кут. 2; 0,2. СИ а.е. 260, листови 885, НИС 10 стр.
36. БЕДИЊЕ (1944-1955); 1944/1955: кн. 64, кут. 6; 1,4. СИ а.е. 1405, листови 2976, НИС 94 стр.
 - НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР БЕДИЊЕ (1944-1945); 1944/1945: кн. 2, кут. 3; 0,3. СИ а.е. 613, листови 1096, НИС 14 стр.

- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР БЕДИЊЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 54, кут. 2; 0,4. СИ а.е. 545, листови 1136, НИС 67 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА БЕДИЊЕ (1952-1955); 1952/1955: кн. 8, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 247, листови 744, НИС 13 стр.
37. ДУМАНОВЦЕ (1945-1955); 1946/1955: кн. 16, кут. 3; 0,5. СИ а.е. 799, листови 1835, НИС 34 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ДУМАНОВЦИ (1945-1952); 1946/1952: кн. 8, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 342, листови 508, НИС 15 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ДУМАНОВЦЕ (1952-1955); 1952/1955: кн. 8, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 457, листови 1327, НИС 19 стр.
38. ЖЕГЉАНЕ (1945-1955); 1945/1955: кн. 13, кут. 2; 0,8. СИ а.е. 670, листови 2366, НИС 26 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ЖЕГЉАНЕ (1945-1952); 1950/1952: кн. 4, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 431, листови 1166, НИС 11 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ЖЕГЉАНЕ (1952-1955); 1952/1955: кн. 9, кут. 1; 0,7. СИ а.е. 239, листови 1200, НИС 15 стр.
39. КЛЕЧОВЦЕ (1944-1962); 1944/1962: кн. 55, кут. 16; 1,7. СИ а.е. 2226, листови 9118, НИС 99 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР КЛЕЧОВЦЕ (1944-1945); 1944/1945: кн. 1, кут. 2; 0,2. СИ а.е. 280, листови 483, НИС 6 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР КЛЕЧОВЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 12, кут. 3; 0,4. СИ а.е. 514, листови 1186, НИС 26 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА КЛЕЧОВЦЕ (1952-1962); 1952/1962: кн. 42, кут. 11; 1,2. СИ а.е. 1432, листови 7499, НИС 67 стр.
40. МАТЕЈЧЕ (1944-1955); 1944/1955: кн. 27, кут. 6; 1,1. СИ а.е. 1576, листови 3457, НИС 51 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР МАТЕЈЧЕ (1944-1945); 1944/1945: кн. 2, кут. 2; 0,2. СИ а.е. 361, листови 525, НИС 9 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР МАТЕЈЧЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 19, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 740, листови 1487, НИС 27 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА МАТЕЈЧЕ (1952-1955); 1952/1955: кн. 6, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 475, листови 1444, НИС 15 стр.
41. МЛАДО НАГОРИЧАНЕ (1945-1955); 1946/1955: кн. 22, кут. 2; 0,4. СИ а.е. 582, листови 1414, НИС 32 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР МЛАДО НАГОРИЧАНЕ (1945-1952); 1946/1952: кн. 14, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 298, листови 706, НИС 20 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА МЛАДО НАГОРИЧАНЕ (1952-1955); 1952/1955: кн. 8, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 284, листови 708, НИС 12 стр.
42. ОБЛАВЦЕ (1950-1955); 1950-1955: кн. 2, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 58, листови 275, НИС 10 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ОБЛАВЦЕ (1950-1952); 1950/1952: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 8, листови 24, НИС 5 стр.

- НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ОБЛАВЦЕ (1952-1955);
1952/1955: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 50, листови 251, НИС 5 стр.
- 43. РОМАНОВЦЕ (1944-1955); 1944/1955: кн. 28, кут. 4; 1,3. СИ а.е. 702,
листови 1526, НИС 41 стр.
  - НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР РОМАНОВЦЕ (1944-1945);
1944/1945: кн. 1, кут. 2; 0,2. СИ а.е. 410, листови 775, НИС 6 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР РОМАНОВЦЕ (1946-1952); 1946/1952:
кн. 18, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 160, листови 336, НИС 22 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА РОМАНОВЦЕ (1952-1955);
1952/1955: кн. 9, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 132, листови 415, НИС 13 стр.
- 44. СЛУПЧАНЕ (1945-1955); 1946/1955: кн. 13, кут. 3; 0,4. СИ а.е. 786, листови
2674, НИС 24 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР СЛУПЧАНЕ (1945-1952); 1946/1952:
кн. 7, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 334, листови 805, НИС 12 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА СЛУПЧАНЕ (1952-1955);
1952/1955: кн. 6, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 452, листови 1869, НИС 12 стр.
- 45. СТРАЦИН (1945-1955); 1945/1955: кн. 17, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 316, листови
1024, НИС 17 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР СТРАЦИН (1945-1952); 1945/1951:
кн. 11, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 190, листови 489, НИС 17 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА СТРАЦИН (1952-1955);
1952/1955: кн. 6, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 126, листови 535, НИС 10 стр.
- 46. ТАБАНОВЦЕ (1945-1962); 1945/1962: кн. 74, кут. 13; 1,6. СИ а.е. 1793,
листови 8553, НИС 113 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ТАБАНОВЦЕ (1945-1952); 1945/1952:
кн. 37, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 242, листови 665, НИС 52 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ТАБАНОВЦЕ (1952-1962);
1952/1962: кн. 37, кут. 12; 1,4. СИ а.е. 1551, листови 7888, НИС 61 стр.
- 47. ШОПСКО РУДАРЕ (1944-1955); 1944/1955: кн. 6, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 581,
листови 1136, НИС 24 стр.
  - НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР ШОПСКО РУДАРЕ
(1944-1945); 1944/1945: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 537, листови 797,
НИС 12 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ШОПСКО РУДАРЕ (1945-1952);
1945/1952: кн. 2, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 44, листови 157, НИС 7 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ШОПСКО РУДАРЕ
(1952-1955); 1952/1955: кн. 3; 0,1. СИ - НИС 5 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Во 1952 година со укинувањето на месните народни одбори, а врз основа на Законот за поделбата на НРМ на околии, градови, градски општини и општини, Законот за спроведувањето на реорганизацијата на народните одбори и Законот за народните одбори на општините (“Службен весник на НРМ” бр. 13/1952), се формираат општински народни одбори.

Во 1955 година постоечките општински народни одбори со Указот за прогласување на Законот за подрачјата на околиците и општините на НРМ и Законот за спроведување и уредување на општините и околиците (“Службен весник на НРМ бр. 20/1955) се укинуваат ОНО во тие места.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОРИ

48. АГИНО СЕЛО (1948-1950); 1948/1950: кн. 10, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 162, листови 585, НИС 18 стр.
49. АЛГУЊА (1945-1947); 1946/1947: кн. 3, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 87, листови 254, НИС 7 стр.
50. АЉИНЦЕ (1945-1947); 1946/1947: кн. 3, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 138, листови 325, НИС 7 стр.
51. ВАКСИНЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 24, кут. 5; 0,6. СИ а.е. 2695, листови 4883, НИС 43 стр.
52. ВИНЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 2, кут. 3; 0,3. СИ а.е. 779, листови 1849, НИС 17 стр.
53. ГОРНО КОЈНАРЕ (1945-1950); 1945/1950: кн. 15, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 141, листови 652, НИС 29 стр.
54. ДЕЈЛОВЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 10, кут. 3; 0,3. СИ а.е. 943, листови 1491, НИС 39 стр.
55. ДИМОНЦЕ (1945-1952); 1949/1952: кн. 5, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 226, листови 806, НИС 14 стр.
56. ДОБРОШАНЕ (1947-1952); 1947/1952: кн. 6, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 423, листови 878, НИС 25 стр.
57. ДОВЕЗЕНЦЕ (1945-1952); 1946/1952: кн. 6, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 402, листови 896, НИС 23 стр.
58. ДРАГОМАНЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 27, кут. 22; 0,3. СИ а.е. 625, листови 1500, НИС 38 стр.
59. ДРЕНАК (1945-1952); 1946/1951: кн. 7, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 320, листови 618, НИС 14 стр.
60. ЖИВИЊЕ (1945-1947); 1946: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 46, листови 67, НИС 3 стр.
61. ЗУБОВЦЕ (1945-1947); 1946: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 13, листови 23, НИС 7 стр.

62. ИЗВОР (1945-1952); 1946/1952: кн. 5, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 275, листови 435, НИС 21 стр.
63. КАНАРЕВО (1947-1950); 1947/1950: кн. 5, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 180, листови 565, НИС 9 стр.
64. КАРАБИЧАНЕ (1945-1947); 1946/1947: кн. 4; 0,1. НИС 6 стр.
65. КОИНЦЕ (1945-1950); 1946/1950: кн. 21, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 364, листови 579, НИС 33 стр.
66. КОЛИЦКО (1944-1952); 1944/1952: кут. 2, 0,2. СИ а.е. 797, листови 1113, НИС 11 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР КОЛИЦКО (1944-1945); 1944/1945: кут. 1; 0,1. СИ а. е. 525, листови 637, НИС 3 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР КОЛИЦКО (1945-1952); 1945/1952: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 272, листови 440, НИС 4 стр.
67. КОСМАТАЦ (1947-1950); 1947/1950: кн. 4, кут. 1. СИ а.е. 131, листови 303, НИС 9 стр.
68. КРИЛАТИЦА (1947-1952); 1952: кн. 4, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 27, листови 57, НИС 8 стр.
69. ЛОЈАНЕ (1945-1950); 1946/1950: кн. 17, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 649, листови 1278, НИС 29 стр.
70. ЉУБОДРАГ (1945-1947); 1946/1947: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 52, листови 122, НИС 5 стр.
71. МАЛИНО (1945-1952); 1945/1952: кн. 11, кут. 6; 0,7. СИ а.е. 2023, листови 3698, НИС 35 стр.
72. МАЛОТИНО (1945-1952); 1945/1952: кн. 9, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 301, листови 557, НИС 25 стр.
73. МУШКОВО (1945-1952); 1946-1952: кн. 17, кут. 3. СИ а.е. 579, листови 2220, НИС 26 стр.
74. НИКУЉАНЕ (1945-1950); 1946/1950: кн. 13, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 342, листови 967, НИС 19 стр.
76. ОПАЕ (1944-1950); 1944/1950: кн. 16, кут. 2; 0,4. СИ а.е. 161, листови 359, НИС 24 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР ОПАЕ (1944-1945); 1944/1945: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 5, листови 12, НИС 5 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ОПАЕ (1944-1950); 1945/1950: кн. 15, кут. 1; 0,3. СИ а.е. 156, листови 347, НИС 19 стр.

77. ОРАХ (1945-1952); 1945/1952: кн. 9, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 359, листови 797, НИС 19 стр.
78. ОРАШАЦ (1946-1952); 1946/1952: кн. 9, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 251, листови 778, НИС 15 стр.
79. ОРИЗАРЕ (1945-1947); 1946: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 37, листови 82, НИС 5 стр.
80. ОТЉА (1945-1950); 1950/1950: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 35, листови 55, НИС 3 стр.
81. ПЕЛИНЦЕ (1945-1952); 1945-1952: кн. 20, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 497, листови 901, НИС 36 стр.
82. ПЧИЊА (1945-1952); 1946/1952: кн. 7, кут. 1; 0,3. СИ а.е. 329, листови 1198, НИС 12 стр.
83. РОПАЉЦЕ (1945-1950); 1945/1950: кн. 17, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 201, листови 566, НИС 30 стр.
84. РУГИНЦЕ (1945-1947); 1945/1947: кн. 4, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 153, листови 253, НИС 11 стр.
85. САКУЛИЦА (1945-1952); 1947/1952: кн. 5, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 255, листови 749, НИС 16 стр.
86. СТЕПАНЦЕ (1945-1950); 1946/1950: кн. 10, кут. 1; 0,4. СИ а.е. 459, листови 1090, НИС 22 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР СТЕПАНЦЕ (1944-1945); 1944/1945: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 337, листови 464, НИС 6 стр.
87. СТРЕЗОВЦЕ (1946-1950); 1946/1950: кн. 6, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 155, листови 316, НИС 14 стр.
88. ТОПОЛОВИЌ (1945-1950); 1946/1950: кн. 111, кут. 3; 0,4. СИ а.е. 541, листови 1610, НИС 20 стр.
89. ТРОМЕЃА (1945-1950); 1946/1950: кн. 8, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 5022, листови 878, НИС 20 стр.
90. ТУРАЛЕВО (1945-1952); 1946/1952: кн. 16, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 784, листови 2058, НИС 24 стр.
91. УМИН ДОЛ (1945-1952); 1945/1952: кн. 25, кут. 1; 0,4. СИ а.е. 526, листови 1394, НИС 42 стр.
92. ФИЛИПОВЦЕ (1946-1947); 1946/1947: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 36, листови 40, НИС 5 стр.

93. ЧЕЛОПЕК (1945-1952); 1946/1952: кн. 16, кут. 3; 0,4. СИ а.е. 613, листови 1101, НИС 30 стр.

94. ЧЕТИРЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 20, кут. 4; 05. СИ а.е. 770, листови 2120, НИС 37 стр.

95. ШЛЕГОВО (1944-1952); 1944/1952: кн. 20, кут. 6; 0,7. СИ а.е. 784, листови 3138, НИС 45 стр.

- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР ШЛЕГОВО (1944-1945); 1944/1945: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 76, листови 90, НИС 3 стр.

- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ШЛЕГОВО (1945-1952); 1945/1952: кн. 20, кут. 5; 0,6. СИ а.е. 708, листови 3048, НИС 42 стр.

96. ШУПЉИ КАМЕН (1945-1947); 1946: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 120, листови 241, НИС 4 стр.

Организациска сѝрукѝура: Пленум на Месниот народен одбор и Извршен одбор составен од претседател, секретар и еден одборник.

Исѝоријатѝ на фондообразувачоѝ:

Месните народни одбори се формирани во 1945 година врз основа на Уредбата за определување на бројот, територијалните подрачја и седиштата на околицките и месните народни одбори, донесена од страна на Министерскиот совет на Федерална Македонија од 21 ноември 1945 година („Службен весник на ФМ“ бр. 24/45 год.). Со Уредбата се укинати општинските народни одбори, а на нивното место и на местото на поранешните НОО се формираат месни народни одбори. Месните народни одбори се реорганизираат во општински народни одбори врз основа на Законот за поделбата на НРМ на околии, градови, градски општини и општини, Законот за спроведувањето на реорганизацијата на народните одбори и Законот за народните одбори на општините¹⁰.

Некои од месните народни одбори како Степанце и Опае се укинуваат во 1950 година врз основа на Законот за административно-територијалната поделба на НРМ¹¹.

Содржински подаѝоци за архивската граѓа:

Архивската граѓа содржи податоци за:

- помагањето на НО војска со храна и облека, организирањето исхрана на населението, воведувањето задолжителен откуп на сите земјоделски производи;

- поправка на патиштата, мостовите и зградите на семејствата на паднатите борци, податоци за бројот на крупен и ситен добиток и за површините засани со земјоделски производи;

- планирање на производството со разни култури и нормирање на цените на земјоделските производи;

¹⁰ „Службен весник на НРМ“ бр. 13/52

¹¹ „Службен весник на НРМ“ бр. 28/50

- колонизирање на заслужните и на сиромашните семејства во Војводина; формирањето и работата на аграрните комисии и експропријацијата на имоти;

- отворање аналфабетски и општообразовни курсеви;
- помош во формирањето селските работни задруги;
- отворање читалишта и библиотеки и
- записници и седнични материјали од одржаните седници на пленумите и одборите, на извршните одбори и на комисиите; на тие седници најмногу се третирали прашањата за формирањето селски земјоделски задруги, есенските сеидби, прибирањето и сместувањето на добиточната храна.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

4. ПРОСВЕТНИ, КУЛТУРНИ И НАУЧНИ УСТАНОВИ

4.1. ПРОСВЕТНИ УСТАНОВИ

103. УПРАВНИК НА СРПСКИТЕ УЧИЛИШТА - КУМАНОВО (1901);
1901: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 17, листови 23, НИС 3 стр.

104. ТРГОВСКО УЧИЛИШТЕ НА КУМАНОВСКАТА ТРГОВСКА МЛАДИНА – КУМАНОВО (1934-1941); 1934-1941: кн. 4, кут. 1; 0,2. СИ, а.е. 150, листови 323, НИС

Организациска постојаност: Управен одбор, Надзорен одбор, претседател и предавачи.

Историја на фондообразувањето:

Училиштето е основано во 1937 година од страна на Трговското здружение во Куманово. Неговата задача била да подготви кадар за трговски помошници. Престанало да работи во 1941 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:
Граѓата се состои од уписни листи.

Архивската граѓа е на српски јазик.

5. СОЦИЈАЛНИ И ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

5.1. СОЦИЈАЛНИ УСТАНОВИ

106. ОКРУЖНА ЗАШТИТА НА ИНВАЛИДИ, ДЕЦА И МЛАДИНА
- КУМАНОВО (1919-1923); 1919/1921; кут. 1; 0,1. СИ а.е. 67, листови 103, НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

Основан е во 1919 година под името Окружен одбор за заштита на децата во Куманово. Во 1920 година го променува името во Окружна државна заштита на децата и младината во Куманово, а во 1921 година во Окружна заштита на инвалиди, деца и младиња во Куманово.

Задача на Одборот е помош и заштита на децата воопшто, а особено на воените сираци чии родители загинале како „српски војници“.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: молби за помош, преписка во врска со доделувањето и давањето помош и заштита на деца и преписка со судовите на општините во околината во врска со барање помош за физички односно психички растроени деца.

Архивската граѓа е на српски јазик.

107. МЕСНА ДРЖАВНА ЗАШТИТА НА ДЕЦА И МЛАДИНА

- КУМАНОВО (1919-1924); 1919/1924: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 447, листови 699, НИС 5 стр.

Историја на фондообразувачој:

На 25.10.1919 година е основан Местен одбор за заштита на децата во Куманово. Во 1919 година го променува името во Месна државна заштита на децата и младината во Куманово.

Задача на Одборот е помош на сираците, а особено на воените сираци од родители загинати како „српски војници“.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: списоци на деца сираци, молби за помош, преписка со разни институции во врска со утврдувањето на имотната состојба, податоци за состојбата на штитениците и списоци на доброволни прилози наменети за помош на сиромашните деца.

Архивската граѓа е на српски јазик.

5.2. ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

111. ДОМ ЗА НАРОДНО ЗДРАВЈЕ - КУМАНОВО (1928-1937); 1928/1937: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 152, листови 169, НИС 3 стр.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Граѓата содржи податоци за здравјето и животните услови на населението, пријави за заболените од маларија и од венерични болести и одлуки за назначување службеници.

Архивската граѓа е на српски јазик.

6. СТОПАНСТВО И БАНКАРСТВО

6.1. ПЕРИОД НА КАПИТАЛИЗАМ

6.1.1. Банки

112. КУМАНОВСКА ИЗВОЗНА И ПРОМЕТНА БАНКА А.Д.
- КУМАНОВО (1928-1941); 1928/1941: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 74, листови 344, НИС 5 стр.

Организациска њосѡавеносѡ: Собрание, Управен одбор, Надзорен одбор, претседател, потпретседател и книговодител.

Исѡоријати на фондообразувачоѡ:

Банката е основана во 1928 година на основачко собрание и врз основа на одобрение на Министерството за трговија и индустрија. Задачи на Банката биле отворање кредити, давање заеми, осконттирање и ресконттирање на меници.

Содржински ѡодаѡоци за архивскаѡа граѓа

Фондот содржи: записници и седнични материјали од одржаните годишни собранија на Банката, оглас за основање акционерско друштво, предлози за измени на општата трговија, решавања за предлозите на одделни акционери, сметки од добивки и загуби и месечни биланси.

Архивскаѡа граѓа е на срѡски јазик.

6.1.3.5. Останати

113. ЖП ЛИНИЈА ЃУШЕВО ВО ИЗГРАДБА - КУМАНОВО (1941-1944);
1941/1944: кут. 2; 0,2. СИ а.е. 1134, листови 1568, НИС 8 стр.

Исѡоријати на фондообразувачоѡ:

Претпријатието е организирано и раководено од градежен инженер. Создадената архивска граѓа во канцелариското работење се води по дела.

Содржински ѡодаѡоци за архивскаѡа граѓа:

Сочувана е документација за изградба на пругата, изградба на мостови, пропусти за вода, инфраструктурни објекти на пругата, сигнализација на пругата, опрема за станиците и тунели. Сочувани се акти за побарувања на лица, од кои е одземен имот за изградба на пругата, како и акти за повреди и штети настанати во работата.

Архивскаѡа граѓа е на буѓарски јазик.

6.1.5. Задруги

114. ОКОЛИСКА ЗЕМЈОДЕЛСКА КРЕДИТНА ЗАДРУГА - КРАТОВО (1931-1941); 1931/1941: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 137, листови 471, НИС 6 стр.

115. ЗАНАЕТЧИСКА КООПЕРАЦИЈА ЗА КРЕДИТ, ОПШТИ ДОСТАВКИ И ПРОДАЖБА - КУМАНОВО (1925-1947); 1925/1947: кн. 40, кут. 4; 1,2. СИ а.е. 2160, листови 3356, НИС 55 стр.

Организациска постојаност: Собрание, Управен одбор и Надзорен одбор.

Историјата на фондообразувачој:

Занаетчиската кооперација за кредит, општи доставки и продажби е формирана по иницијатива од Занаетчискиот еснаф на град Куманово и срез Жеглиговски, на 21.6.1925 година како Занаетчиска задруга за кредит и штедење. Во 1939 година го менува називот во Занаетчиска задруга за кредит и штедење с.о.ј (со ограничено „јемство“). Во периодот на бугарската окупација, Кооперацијата работи како Занаетчиска кооперација за општи доставки „Изгрев“ - Куманово, согласно со наредбата на Бугарското министерство за трговија, индустрија и труд од 11.5.1942 година. Кооперацијата е конституирана на 9.11.1942 година и работи до ослободувањето на Македонија од бугарската окупација. По ослободувањето Македонскиот кооперативен сојуз донесува привремен правилник за занаетчиските кооперации, кој е потврден од Президиумот на АСНОМ со Записник бр. 4 од 19.2.1945 година, за обновување на занаетчиските кооперации во духот на новите социјалистички закони. На годишното собрание одржано на 16.3.1947 година е донесено решение за ликвидирање на Кооперацијата, согласно со расписот на Главниот кооперативен сојуз од 25.12.1946 година, со што дејноста на Кооперацијата престанува.

Кооперацијата е формирана со задача да им врши услуги на занаетчиите, да доделува кредити за вршење занаетчиска дејност, да ја поттикнува и да ја шири свеста на штедењето, да ги помага разните хумани, културно-просветни установи и сл. Привремениот правилник за занаетчиски кооперации предвидува Кооперацијата да отвора разни претпријатија и фабрики за производство на материјали за потребите на занаетчиството, да приредува курсеви за издигање на занаетчиството како стопанска гранка и сл.

Содржински подајтоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од редовните и вонредните годишни собранија; записници од седниците на Управниот и Надзорниот одбор; списоци на задругари и на акционери на Занаетчиската банка на Кралството Југославија А Д – Белград; преписка во врска со добивањето кредити и во врска со дејноста на задругата од доменот на занаетчиството и податоци за ликвидирање на Кооперацијата.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

6.2. ПЕРИОД НА СОЦИЈАЛИЗАМ

6.2.2. Стопански здруженија

116. ТРГОВСКО-УГОСТИТЕЛСКА КОМОРА ЗА ГРАД И ОКОЛИЈА - КУМАНОВО (1952-1954); 1952-1954: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 182, листови 577, НИС 6 стр.

Историја на фондообразувачи:

Комората е формирана во 1952 година со решение на Народниот одбор на Кумановска околија. Престанува да работи на 30.4.1954 година поради реорганизација на коморите. Организациската структура на Комората опфаќа: Собрание, Надзорен одбор, стручни секции и Секретаријат.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Комората се грижи за утврдување и прибирање на членарината што ја уплатуваат претпријатијата. Посредува при барање кредити за изградба на Кумановска бања. Сочувана е преписка во врска со цените на земјоделските производи и алкохолните пијалаци; прегледи за бројот на трговски продавници, нивниот промет и бројот на вработени; преписка во врска со стручното оспособување на вработените, полагањето на практично-стручните испити, приемот на ученици и нивното школување.

Фондот е на македонски јазик.

117. ТРГОВСКА КОМОРА НА КУМАНОВСКА ОКОЛИЈА - КУМАНОВО (1954-1962); 1954/1962; кн. 4, кут. 15; 1,6. СИ а.е. 1335, листови 12387, НИС 53 стр.

Историја на фондообразувачи:

Трговската комора е формирана на 23.4.1954 година со Решението број 6723 од страна на Народниот одбор на Кумановска околија. Комората имала задача да го следи и да го проучува стоковиот промет и движењето на пазарот, развој и локација на трговската мрежа, унапредување на организација и продуктивноста на работата и усовршување на стручните кадри. Престанува да работи во 1962 година.

Организациската поставеност на Комората опфаќа: Собрание, Управен одбор, стручни секции и комисии и Секретаријат.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници и седнични материјали од годишните собранија на Комората за периодот 1956-1961 година; записници и материјали од работата на Управниот одбор за периодот 1956-1962 година; записници од седниците на Секретаријатот (Претседателството) за периодот 1956-1961 година; записници од состаноците со директорите и претставниците на трговските претпријатија за периодот 1957-1960 година; записници од

седниците на секциите за селско-стопански производи 1956-1958, од Секцијата за огревно дрво, од потсекцијата за месо, од секцијата за кожа и волна, од секцијата за индустриска стока и од Комисијата за уредување на излозите на продавниците.

На седниците меѓу другото се разгледувани следниве прашања: донесување нормативни и општи акти на Комората и на трговските претпријатија, висина на придонесите на членовите на Комората, откуп на селско-стопански производи и проблеми на снабдувањето на градовите и населените места, кредитирање на трговијата со обртни средства, школување и стручно оспособување на работниците во трговијата, инвестициски програми, планови за изградба на продавници и магацини, завршни сметки на Комората, формирање виша трговска школа и трговска школа со практична обука. Фондот содржи и анализи за работата на самоуправните органи во трговските претпријатија, за остварениот промет, за состојбите во трговските претпријатија; за снабдувањето на градовите со зимски залихи, со огрев и градежен материјал, со месо, млеко и нивни производи; списоци на земјоделските задруги во околијата; инвестициска програма за изградба на пазар во Куманово; персонална документација со досие на работниците во трговијата (квалификувани и полуквалификувани работници и досиеја на работници од спроведени испити за стекнување квалификации) и финансиска документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

118. УГОСТИТЕЛСКА КОМОРА НА КУМАНОВСКА ОКОЛИЈА -
КУМАНОВО (1954-1962); 1954/1962; кн. 5; 0,5. СИ а.е. 715, листови
3532, НИС 16 стр.

Историјата на фондообразувачоци:

Угостителската комора е формирана на 23.4.1954 година со Решението бр. 6723 од страна на Народниот одбор на Кумановска околија. Престанува да работи во 1962 година.

Организациската поставеност на Комората опфаќа: Собрание, Управен одбор, Надзорен орган, стручни одбори и комисии и секции.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници и седнични материјали од годишните собранија на Комората (1956-1961), од седниците на Управниот одбор на Комората (1955-1959), од Претседателството, од секциите со раководителите на угостителски претпријатија и продавниците, од Комисијата за отворање ресторани за општествена исхрана, од Комисијата за тарифни правилници, од Комисијата за хигиенско-техничка заштита и записници за полагањето испити за полуквалификувани и квалификувани работници.

На седниците, меѓу другото, се разгледувани следните прашања: донесување нормативни и општи акти на Комората и на угостителските претпријатија, состојби и перспективи на угостителската мрежа, формирање инвестициски фонд за унапредување на угостителската мрежа, стручно оспособување на угостителските работници, правење планови и извештаи за

работата на Комората и угостителските претпријатија, списоци на вработените работници и финансиска документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

119. ОКОЛИСКА ЗАНАЕТЧИСКА КОМУНАЛНА КОМОРА -
КУМАНОВО (1920-1962); 1920/1962: кн. 64, кут. 75; 8. СИ а.е. 11665,
листови 65175, НИС 426 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Комората е формирана на 26.2.1920 година. Пред тоа занаетчиите во Куманово биле организирани во занаетчиско здружение кое е формирано во август 1919 година, кога е одржано и основачкото собрание за формирање Занаетчиски еснаф за град Куманово и срез Жеглиговски.

Комората требало да се грижи за одржување добри односи меѓу занаетчиите, за стопанско-културното издигање на занаетчиите, за стручно оспособување на младите кадри, за борба против бесправна работа, за основање занаетчиски претпријатија и установи, за полагање калфински и мајсторски испити и друго. Во социјалистичкиот период Комората ги добива сите социјалистички обележја и преку својата дејност го забрзува развитокот на занаетчиството односно стопанството во Републиката.

Во текот на своето постоење Комората на неколку пати го менуваше називот согласно со административно-територијалните и управните примени и тоа: од 1920 до 1932 година била Занаетчиски еснаф за град Куманово и срез Жеглиговски; од 1941 до 1944 година - Општо занаетчиско здружение; од 1944 до 1946 година - Повереник на општо занаетчиско здружение, Акционен одбор за формирање на занаетчиско здружение; од 1946 до 1950 година - Занаетчиско здружение за град Куманово и околија - од 1950 до 1956 година - Занаетчиска комора за град Куманово и околија; од 1956 до 1960 година - Околиска занаетчиска комора и од 1960 до 1962 година - Околиска занаетчиска комунална комора.

Врз основа на Законот за здружување и деловна соработка во стопанството¹², Законот за формирање единствени стопански организации¹³, Одлуката на Извршниот совет и Заклучокот на Републиката стопанска комора за формирање регионални стопански комори во НРМ, Околискиот народен одбор во Куманово на својата седница одржана на 17.11.1962 година донел Одлука за припојување на Комората кон Регионалната стопанска комора за Скопје, Куманово, Тетово и Титов Велес, со седиште во Скопје, со што дејноста на Околиската занаетчиска комунална комора во Куманово престанува да работи.

Организацијата на Комората опфаќа: Собрание, Управен одбор, Надзорен одбор, совети, стручни секции и стручни секции и комисии.

¹² „Сл. лист на ФНРЈ“ 28/60

¹³ „Сл. лист на ФНРЈ“ 28/62

Содржински подајтоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од редовните и вонредните годишни собранија, буџети и биланси; записници од седниците на разни одбори при Комората, од основачките собранија на занаетчиски задруги и сл.; извештаи за положбата на занаетчиство и за неговото движење, по занаети и воопшто; списоци на занаетчии по занаети како и списоци на занаети до 1912 година; списоци на положени калфински и мајсторски испити; ученички договори и договори за работа; индивидуални картони за сите занаетчии; списи на Иницијативниот одбор за формирање Занаетчиска комора за град Куманово и околицата; молбени барања од занаетчиите; анализи за работничко самоуправување во занаетчиско-стопанските организации; извештај за развикот на чевларскиот занает во Кумановски крај од 1919 до 1957 година; персонални документи и финансиски списи.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

120. ЗЕМЈОДЕЛСКО-ШУМАРСКА КОМОРА НА КУМАНОВСКА
ОКОЛИЈА - КУМАНОВО (1960-1962); 1960/1962: кн. 2, кут. 2; 0,2.
СИ а.е. 257, листови 1368, НИС 9 стр.

121. ЗАНАТСКА КОМОРА - КРАТОВО (1920-1953); 1920/1953: кн. 31,
кут. 8; 1,3. СИ а.е. 1248, листови 6504, НИС 72 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Комората е формирана во 1921 година. Задачи на Комората биле да ги унапредува занаетчиството и производството, да го издигнува културно и политички своето членство и да влијае врз меѓусебното помагање на членството. Околицката занаетчиска комора е укината во 1951 година.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

123. ОКОЛИСКИ СОЈУЗ НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ЗАДРУГИ “ОСОГОВО” -
КРИВА ПАЛАНКА (1947-1952); 1947-1952: кут. 2; 0,4. СИ а.е. 558,
листови 1316, НИС 5 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Организациска структура на Сојузот: раководител и администрација.

Содржински подајтоци за архивската граѓа:

Фондот опфаќа: записници од годишните собранија на Околицкиот сојуз, земјоделските задруги и селските земјоделски задруги. На состаноците се разгледувани прашања од работата на Сојузот и земјоделските задруги, прашања за изградбата на задружни домови, планови за работа и извештаи за завршената работа. Опфатени се и: анализи за капитална изградба во задружниот сектор; прегледи на трговската мрежа и на кадарот во претпријатијата; извештаи за состојбите на добитокот и на живината; договори за откуп на добиток; персонална и финансиска документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

124. ОКОЛИСКИ ЗАДРУЖЕН СОЈУЗ - КУМАНОВО (1945-1964);
1946/1964: кн. 18, кут. 43; 4,4. СИ а.е. 2453, листови 36228, НИС 109 стр.

Историја на фондообразувачој:

Сојузот е формиран на 31.3.1945 година. Задача на Сојузот била унапредување на земјоделството и задругарството, формирање нови задруги, инструктажа и ревизија на материјалното и финансиското работење на задругите. Престанал да работи во 1964 година.

Организациската структура на Сојузот е следната: Собрание, Управен одбор, Надзорен одбор, Претседателство, културно-просветно одделение и Секретаријат.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници и седнични материјали од седниците на Околинскиот задружен сојуз, земјоделските задруги, селските работни задруги, од седниците на годишните собранија на Сојузот, од седниците на Управниот одбор, од конференциите на задругарите.

На седниците, меѓу другото, се разгледувани следните прашања: нормативни и општи акти, планови и извештаи за завршената работа; акциони програми за развој на земјоделството и за работата на земјоделските задруги; анализи за подготовките за есенските сеидби, организациските состојби во селските работни задруги; одлука за насадување на одделни блокови со италијански сорти пченици; набавка на механизација, купување земја, земање земја под закуп, оспособување кадри во задругите; вработување работници, организирање курсеви за трактористи; ревизиски извештаи од извршените ревизии; статистички извештаи за состојбите на задругите, за кадри во задругите, за распоредот на работната сила; за земјоделските машини, алати и превозни средства, за производството во областа на полјоделството, овоштарството, лозарството и сточарството.

Фондот опфаќа и: списоци на задруги, задругари, решенија за ликвидирање на селските работни задруги, за расчистување на имотните односи, за предавање на машини на лицитација и персонална и финансиска документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

125. ДЕЛОВЕН СОЈУЗ ЗА ЛОЗАРСТВО, ВИНАРСТВО, ОВОШТАРСТВО
И ГРАДИНАРСТВО - КУМАНОВО (1956-1960); 1956/1960: кут. 4; 0,4.
СИ а.е. 415, листови 2554, НИС 9 стр.

Историја на фондообразувачој:

Деловниот сојуз е формиран на 3.10.1956 година со Решението бр. 324 од страна на Народниот одбор на Кумановска околина. Сојузот има задача да им врши услуги на земјоделските задруги, да ги откупува и да ги продава нивните производи. Се грижи за унапредување на лозарството, винарството, овоштарството и градинарството. Престанува да работи во јуни 1960 година со Решението бр. 2961 од Народниот одбор на општина Куманово и се припојува

кон Деловниот сојуз за овоштарство и механизација „Агротехника“ во Куманово.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници и седничен материјал од одржаните годишни собранија на деловниот сојуз, работничките совети, управните одбори и собирањето на работните луѓе на сите работни единици. На седниците, меѓу другото, се разгледувани: плановите и извештаите за работа, перспективните програми и планови за работа, нормативните и општите акти на Деловниот сојуз и работните единици и конкурсите за добивање инвестициски кредити. Фондот содржи и техничка, персонална и финансиска документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

126. ДЕЛОВЕН СОЈУЗ ЗА ПРОИЗВОДСТВО И ПЛАСМАН НА ТУТУН

„ЛИПКОВО“ - КУМАНОВО (1958-1960); 1958/1960: кут. 1; 0,1.

СИ а.е. 33, листови 115, НИС 3 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Сојузот е формиран на 29.1.1958 година со Решението бр. 252 од страна на Народниот одбор на Кумановска околина. Задача на деловниот сојуз е давање стручни упатства и помош на задружните погони и индивидуалните производители во производството на тутун. Престанува да работи во 1960 година.

Организациска структура на Сојузот: Собрание, Управен одбор, управител и Општ сектор.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од одржаните седници на Управниот одбор на Деловниот сојуз; планови за работа и извештаи за завршената работа во однос на организацијата на работата, расадувањето на тутунот, производството, обработката и пласманот; програми и техничка документација за изградба на сушилници за сушење тутун; персонална и финансиска документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

6.2.3.2. Земјоделство и шумарство

132. ОКОЛИСКИ ВЕТЕРИНАРЕН ЛЕКАР - КРАТОВО (1941-1944);

1941/1944: кн. 2, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 887, листови 1776, НИС 10 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Ветеринарната служба во Кратово е формирана на 13.5.1941 година од бугарските окупаторски власти. Работи до 1944 година до ослободувањето на Македонија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од извршените посети на селата во врска со евидентирањето на појавените заразни болести; податоци за појавата на заразни болести; список на населените места и бројот на населението во Кратовска околина; заповеди од бугарските власти во врска со ветеринарната дејност и финансиска документација.

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

6.2.5. Задруги

188. НАБАВНО-ПРОДАЈНА КООПЕРАЦИЈА „КИРО БУРНАЗ“ - КУМАНОВО (1948-1950); 1948/1950: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 84, листови 566, НИС 3 стр.

7. ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ, ДРУШТВА И ЗДРУЖЕНИЈА

7.1.1. Општествено-политички организации

ОКОЛИСКИ КОМИТЕТИ НА КПМ

298. КУМАНОВО (1944-1965); 1944-1952: кн. 13, кут. 22. АИ а.е. 6432, листови 10649, НИС 1564 стр.

ОПШТИНСКИ КОМИТЕТИ НА СКМ

301. КУМАНОВО (1919-1990); 1945-1990: кут. 72; 7,2. СИ а.е. 17973, листови 55399, НИС 501 стр. (среден до 1975 година)

Историја на фондообразувачиите:

Истата година кога се формира Сојузот на комунистите на Југославија под назив Социјалистичка работничка партија на Југославија (комунисти) во 1919 година во Куманово на 24.9.1919 година е основан СРПЈ (К) за Куманово. Кон крајот на 1919 година во редовите на партијата се наоѓаат 450 члена, од кои 230 се членови на комунистичката младина. Во селата се формираат партиски поверенства.

По Обзаната Партијата работи 20 години во илегални услови.

На повикот на КПЈ за општонародна борба против окупаторот, целиот раководен партиски состав е во партизанските одреди во 1941 година.

По ослободувањето на Куманово во 1944 година се формира окружен комитет на СКМ, под чија надлежност се среските (околиските) комитети и месните комитети во Куманово, Кратово и Крива Паланка. Окружниот комитет работи до крајот на 1945 година.

Околинскиот комитет во Куманово е формиран пред ослободувањето на Куманово во 1944 година и дејствува до 1965 година.

Во 1950 година е формиран Областен комитет кој дејствува (јануари-јуни 1950 г.).

Од 1952 година се формираат околински, градски и општински комитет на КПМ.

Од ноември 1952 година на Конгресот на КПЈ се менува називот Комунистичка партија на Југославија во Сојуз на комунистите на Југославија.

Од јануари 1955 година укинатите околински комитети на Кратово и Крива Паланка се припојуваат кон Околинскиот комитет во Куманово.

Од 1955 година под надлежност на Околинскиот комитет на СКМ во Куманово потпаѓаат општинските комитети на СКМ во Куманово, Кратово, Крива Паланка, Липково, Старо Нагоричане, Орашац, Ранковце, Клевовце и Табановце.

Околинскиот комитет на СКМ во Куманово дејствува до јануари 1965 година. Тогаш се укинуваат и општинските комитети на СКМ во Липково, Старо Нагоричане и Орашац.

Од 1965 година до 1990 продолжуваат да работат општинските комитети на СКМ во Куманово, Крива Паланка и Кратово.

Формирани се и други општествено-политички организации:

- Околински одбор на АФЖ во Кратово на 17.9.1944 година;
- Извршен одбор на Народниот фронт во Кратово на 17.9.1944 година;
- Околински одбор на народната младина во Кратово во 1945 година;
- Општинска конференција на ССМ во 1945 година;
- Комитет за изградба на железничка пруга во Куманово во 1948 год. и
- Ниже партиско училиште во мај 1948 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: - записници од одржани состаноци на бироата, од пленуми, од советувања, од комитети и од градски партиски конференции;

- анализи и реферати поднесени на разни состаноци и конференции;

- информации за работата на партиските комитети и на основните организации;

- периодични и годишни планови и извештаи за завршената работа;

- списоци на членовите на општествено-политичките организации и нивните раководств;

- податоци и анализи за работата на СРЗ; прегледи за социјалниот, националниот и политичкиот состав на членството на СКМ и на раководствата на општествено-политичките организации;

- годишни буџети и

- финансиска и персонална документација.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

7.1.2. Граѓански и други организации, друштва и здруженија

327. ДРУШТВО НА БОРЦИТЕ ОД ФРОНТОТ - КУМАНОВО (1941-1944);
1941/1944: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 38, листови 42, НИС 3 стр.

7.2. СТАЛЕШКИ КОРПОРАЦИИ

328. ОКРУЖЕН ОДБОР НА ЗАНАЕТЧИСКИ ЗДРУЖЕНИЈА ЗА ОКОЛИЈА ЖЕГЛИГОВСКИ, КРИВОПАЛАНЕЧКИ И КРАТОВСКИ - КУМАНОВО (1933-1941); 1933/1941: кн. 15, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 495, листови 920, НИС 22 стр.

Историја на фондообразувачој:

Одборот е основан на 30.4.1933 година врз основа на параграфот 392 од Законот за претпријатијата од 1931 година. Престанува да работи по нападот на Кралството Југославија од Германија на 6.4.1941 година.

Задача на одборот е да организира полагање мајсторски испити од територијата на здруженијата на занаетчиите од Куманово, Крива Паланка и Кратово.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Архивската граѓа се состои од: записници од годишните собранија; списоци на кандидатите за полагање мајсторски испити; податоци за формирање комисији; упатувања на кандидатите за полагање испити и упатства и појаснувања за работата на Одборот.

Архивската граѓа е на српски јазик.

329. ЗАНАТСКО ЗДРУЖЕНИЕ - ЗЛЕТОВО (1945-1950); 1945/1949: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 16, листови 262, НИС 6 стр.

Историја на фондообразувачој:

Здружението е формирано на 16.8.1945 година на основачкото собрание на занаетчиското здружение во Злетово. Престанува да работи во 1950 година, кога се припојува кон занаетчиското здружение во Кратово.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записник од основачкото собрание; записници од одржаните седници на Собранието на здружението и неговите одбори; списоци на занаетчиите и видовите услуги што ги вршат, списоци на лица кои полагале испити за калфи, планови за производство, решенија за цените на услугите, набавка на материјал за работа и наставни програми на занаетчиските училишта.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

330. ТРГОВСКО ЗДРУЖЕНИЕ - КРИВА ПАЛАНКА (1933-1947); 1933/1947: кн. 2, кут. 2; 0,2. СИ а.е. 224, листови 1198, НИС 12 стр.

Историја на фондообразувачој:

Здружението е основано во 1918 година на основачко собрание. Задача на здружението е заемно помагање на трговските помошници. Здружението

престанало да работи на 3.10.1947 година со решение на Трговско-индустриската комора на Македонија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од одржаните состаноци на здружението, дозволи за поседување дуќани, податоци за набавената стока, уверенија за работниот стаж и список на лицата, на кои им е дадена помош.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

331. ЗДРУЖЕНИЕ НА УГОСТИТЕЛИ ЗА КУМАНОВСКА И КРАТОВСКА ОКОЛИЈА - КУМАНОВО (1919-1948); 1918/1948: кн. 12, кут. 9; 1,2. СИ а.е. 2148, листови 6255, НИС 67 стр.

Историјата на фондообразувачоци:

Здружението е основано на 30.11.1919 година во Куманово на основачкото собрание на Кафециско-меанцискиот еснаф. Во текот на постоењето, здружението ги менувало називите согласно со административно-територијалните и управните промени, а со тоа и неговата дејност се проширивала или се стеснувала територијално.

Здружението ги имало следните називи и територијална надлежност: од 1919 до 1926 година Кафециско-меанциско здружение за округ Кумановски; од 1933 до 1937 година Здружение на угостителите за Куманово и околиците: Кумановска, Кратовска, Кривоаланечка и Прешевска; од 1937 до 1941 година Здружение на угостителите на подрачјето на Вардарска бановина. Поверенство за град Куманово и околиците Кумановска и Кратовска; од 1941 до 1945 година Угостителско-трговско здружение Куманово и од 1945 до 1948 година Здружение на угостителите за Кумановска и Кратовска околица.

Задачите на здружението биле заемно помагање на членовите, грижа за школување на угостителските помошници, грижа за односите меѓу угостителските помошници и нивните претпоставени, спроведување на прописите на Законот за претпријатија и др.

Здружението било расформирано во 1948 година.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи:

- молби за прием и уверенија за прием во здружението;
- пријави против лицата што бесправно држат кафеани, реферати против бакалите што бесправно точат алкохолни пијалаци и податоци за регистрација на дуќани;

- избор на делегати за конференции во Скопје и избирачки списоци; утврдување кафеани за сместување на војската и за помош на инвалиди; договори за закуп на кафеани;

- уверенија за прием на келнери, податоци за осигурување трговци и занаетчии, ценовници, укинување на бановинската трошарина на алкохолни пијалаци; податоци за одржување на I-от Конгрес на угостителите на Југославија (1937 г.); изложба по повод 25-годишнината од ослободувањето од

Турците; саем во Белград во 1937 година; конгрес на угостителите одржан во 1938 година во Нови Сад;

- прилози за изработка на водовод во Куманово во 1939 година;
- договори на ученици за келнерска работа, дозволи за работа, работни книшки и
- финансиска документација.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

332. ТРГОВСКО ЗДРУЖЕНИЕ - КУМАНОВО (1924-1952); 1945, 1947/1948:
кут. 1; 0,1. СИ а.е. 112, листови 150, НИС 5 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Задача на Здружението е унапредување на стоковната размена и на пазарот. Нема податоци за формирањето. Престанува да работи во 1948 година.

Организациска структура на Здружението: Собрание, Управен одбор и Секретаријат.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од одржаните седници на Собранието на здружението и на неговите одбори, списоци на членовите на Здружението, планови за производство и стручно оспособување на членството.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

333. КОНДУРАЦИСКО ЗДРУЖЕНИЕ - КУМАНОВО (1930-1940);
1930/1940: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 29, листови 43, НИС 3 стр.

Историјата на фондообразувачој:

Здружението е основано во 1930 година по иницијатива на чевларските мајстори.

Задача на здружението е да се занимава со заштита на правата на своите членови и да се бори против конкуренцијата на „Бата“ и на бесправните мајстори.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи список на приходи од уписнината на помошниците и учениците од кондурацискиот занает.

Архивската граѓа е на српски јазик.

334. СЕКЦИЈА НА МАЈСТОРИ ОД ЛЕБО-ПЕКАРСКИОТ ЗАНАЕТ -
КУМАНОВО (1925-1941); 1925/1941: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 356,
листови 696, НИС 7 стр.

Историја на фондообразувачој:

Секцијата е основана во 1925 година. Врз основа на член 98 од Законот за претпријатијата во 1910 година е основано Кумановско лебарско здружение. Врз основа на параграфот 380 од Законот за претпријатијата од 1931 година и Правилникот на Здружението на занаетчиите за град Куманово и срез Жеглиговски на основачкото собрание во 1933 година го променува името во Секција на мајстори за лебо-пекарски занает. Секцијата престанува да работи со капитулацијата на Кралството Југославија во 1941 година.

Задачи на Секцијата се: заштита на правата на членството и извршување на обврските што му ги налага законот, развивање на духот на заедништво и заемно помагање меѓу членовите, одржување, унапредување и почитување на занаетчиската етика, застапување и унапредување на интересите на својата струка и борба против бесправните мајстори.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: преписка во врска со промените на цените на лебот и помошта во пари на сиромасите и на невработените работници во Куманово; преписка со здружението на занаетчиите во врска со уписот на ученици во занаетчиската школа; списоци на мајстори што вработуваат работна рака и расписи за утврдување минимални дневници.

Архивската граѓа е на српски јазик.

335. ЗАНАЕТЧИСКА МЛАДИНА „ДУШАН СИЛНИ“ ЗА ГРАД
КУМАНОВО И ОКОЛИЈА ЖЕГЛИГОВСКА - КУМАНОВО
(1930-1938); 1930/1938: кн. 2, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 168, листови 204,
НИС 6 стр.

Историја на фондообразувачој:

Друштвото е основано во 1930 година од страна на Занаетчискиот еснаф за град Куманово и срез Жеглиговски.

Задача на друштвото е да формира свое младинско пејачко друштво, аматерски театар, музички хор, читална и да ги воспитува своите членови за подобар и современ живот.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: финансиски списи за купување музички инструменти; списоци на доброволни прилози; преписка за издавањето инструменти на поединци и наплатувањето кирија за нив.

Архивската граѓа е на српски јазик.

7.3. ХУМАНИТАРНИ ДРУШТВА

336. ОДБОР НА КОЛО НА СРПСКИТЕ СЕСТРИ - КРАТОВО
(1931-1941); 1931/1941: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 117, листови 137, НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

Одборот е формиран на 27.9.1931 година во просториите на кратовското основно училиште. Задачи на Одборот биле: собирање доброволни прилози и помагање на сиромашното население. Дејноста на одборот престанала со нападот на фашистичкиот окупатор, односно со падот на предвоена Југославија.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записници од годишните собранија, прилози за сиромашните ученици и документи за давањето помош и отворањето школски куќни.

Архивската граѓа е на српски јазик.

7.6. СПОРТСКИ ДРУШТВА И ЗДРУЖЕНИЈА

340. ПРВО БУГАРСКО ЈУНАЧКО ДРУШТВО „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“
- КУМАНОВО (1909-1910); 1909/1910: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 12, листови 19,
НИС 3 стр.

8. ВЕРСКИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

8.1.3. Српска православна црква

343. ОКРУЖНИ ПРОТОПРЕЗВИТЕРАТ - КУМАНОВО (1918-1932);
1918/1932: кн. 11, кут. 12; 1,3. СИ а.е. 2019, листови 5404, НИС 30 стр.
344. ПРАВОСЛАВНО АРХИЕРЕЈСКО НАМЕСНИШТВО - КУМАНОВО
(1918-1919; 1932-1944); 1918/1919; 1932/1944: кут. 7; 0,7. СИ а.е. 1570,
листови 3222, НИС 17 стр.

ЦРКОВНИ ОПШТИНИ

346. ДОВЕЗЕНЦЕ (1919-1941); 1919/1941: кн. 3, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 207, листови
349, НИС 11 стр.

347. КРАТОВО (1918-1941); 1921/1939: кн. 4, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 77, листови 460, НИС 20 стр.

Црковните општини биле организирани со Управен и Контролен одбор. Во работен однос имало претседател, секретар и благајник.

Историја на фондообразувачој:

Според Уставот на Српската православна црква од 1918 до 1932 година, секоја црква имала своја управа. Во 1932 година според новиот устав во одделни населени места биле споени црковните управи од повеќе цркви во една црковна општина.

Така, во Куманово од црковните управи на црквите „Св. Никола“ и „Св. Троица“ е формирана Српската православна црковна општина Куманово, во Кратово од Управите на црквите „Св. Јован“ и „Св. Никола“ е формирана Српската православна црковна општина Кратово, а во село Довезенце од управите на црквите во село Бељаковце и село Довезенце е формирана Српската православна црковна општина Довезенце.

Српските православни црковни општини работат до 1941 година, до окупацијата на Македонија од страна на Бугарија.

Управата на црковните општини ги водат приходите и расходите на црквите и се грижат за поправките на црквите и на црковните згради.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Општата преписка содржи податоци од изборите за црковни одборници, одлуки за разни потреби на црковната управа за поправки на цркви и згради, за примање секретар и благајник на работа, упатства за составување буџет и акти за обезбедување црковен имот.

Финансиската преписка се состои од реферати, признаници, сметки за средствата потрошени за купување материјали, за разни поправки и сл.

Архивската граѓа е на српски јазик.

348. КУМАНОВО (1918-1941); 1918/1941: кн. 3, кут. 2; 0,3. СИ а.е. 325, листови 1549, НИС 14 стр.

ЦРКОВНИ ЕНОРИИ

349. ПРИ ЦРКВА „СВ. ВОЗНЕСЕНИЕ“ - ДОВЕЗЕНЦЕ (1918-1941); 1919/1934: кн. 11, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 321, листови 551, НИС 18 стр.

350. ГОРНО КРАТОВСКА - КРАТОВО (1921-1927); 1921/1927: кн. 8, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 74, листови 94, НИС 12 стр.

351. ПРИ ЦРКВА „СВ. ЈОВАН“ - КРАТОВО (1918-1941); 1919/1937: кн. 18, кут. 1; 0,3. СИ а.е. 288, листови 484, НИС 25 стр.

352. ПРИ ЦРКВА „СВ. НИКОЛА“ - КРАТОВО (1918-1941); 1919/1933: кн. 18, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 96, листови 146, НИС 22 стр.
353. ПРИ ЦРКВА „СВ. НИКОЛА“ - КУМАНОВО (1918-1941); 1918/1937: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 33, листови 41, НИС 4 стр.
354. ПРИ ЦРКВА „СВ. ТРОЈИЦА“ - КУМАНОВО (1918-1940); 1914/1940: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 108, листови 214, НИС 5 стр.
355. МАТЕЈЧЕ (1919-1936); 1919/1935: кут. 2; 0,2. СИ а.е. 1043, листови 1523, НИС 8 стр.
356. ПЕТРОВО СЕЛО (1918-1941); 1929/1930: кут. 1. СИ а.е. 79, листови 123, НИС 3 стр.

Историја на фондообразувачој:

Од 1918 година Македонската православна црква е под јурисдикција на Српската православна црква. Во Куманово постојат следниве фондообразувачи: окружен протопрезвитер, Архиепископско намесништво и епархиски свештеници. Окружниот протопрезвитер постои до 1932 година кога е укинат со реорганизацијата на српската црква според новиот црковен устав. Архиепископското намесништво и епархиските свештеници постојат до 1941 година. Окружниот протопрезвитер и архиепископскиот намесник имаат задача да ги извршуваат наредбите, решенијата и брачните пресуди на епархискиот архиепископ и на Црковниот суд. Се грижат и за работата на црквата, посредуваат меѓу свештениците и ги извршуваат задачите на повисоките црковни органи.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: - упатства за однесувањето на свештениците; документи за собирањето доброволни прилози; издадени уверенија;
 - пописи на домаќинствата извршени од страна на епархиските свештеници; доброволни прилози за градење и поправки на цркви и
 - документи за собирањето помош за воените сираци, за руските калуѓери во Света Гора, помош на Православната епархија во Персија и за настраданите од разни елементарни несреќи.

Архивската граѓа е на српски јазик.

МАНАСТИРИ

357. „СВ. ЃОРЃИ“ - ДЕЉАДРОВЦЕ (-); 1929/1930, 1934: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 128, листови 206, НИС 5 стр.
357. „СВ. БОГОРОДИЦА“ - МАТЕЈЧЕ (после 1350 -); 1919/1941: кн. 10, кут. 2; 0,2. СИ а.е. 568, листови 1244, НИС 18 стр.

Историја на фондообразувачој:

Манастирот „Св. Ѓорѓи“ во село Дељадровце е од поново време. Не се знае кога е изграден. Манастирот „Св. Богородица“ во село Матејче е изграден во втората половина на 14 век и е прогласен за историски паметник.

Во 1936 година е вршено реновирање на манастирот.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи преписка со Митрополијата во Скопје.

Архивската граѓа е на српски јазик.

Б. СЕМЕЈНИ И ЛИЧНИ ФОНДОВИ

Б.1. СЕМЕЈНИ АРХИВСКИ ФОНДОВИ

359. БРАЌА ПРОТИЌ - КУМАНОВО (1922-1940); 1922/1940: КУТ. 1; 0,1. СИ а.е. 16, листови 24, НИС 3 стр.

Б.2. ЛИЧНИ АРХИВСКИ ФОНДОВИ

360. АНТЕВ ПЕТКО-ЧОЛОПЕЧКИ - КУМАНОВО 1895/1946: кн. 6, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 23, листови 23, НИС 9 стр.

361. АНТИЌ ЈОРДАН - КУМАНОВО 1912/1935: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 23, листови 24, НИС 5 стр.

362. БЕГОВИЌ ЈАШАР МУСТАФА - КУМАНОВО 1910/1951: кн. 1, кут.; 0,1. СИ а.е. 104, листови 118, НИС 5 стр.

363. ВОИНОВИЌ КИРО - КУМАНОВО 1941/1951: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 49, листови 49, НИС 3 стр.

364. ДИМКОВ ПАВЛЕ-ВЛАДИЧКИ - КРИВА ПАЛАНКА 1889/1935: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 73, листови 103, НИС 4 стр.

365. ЗЛАТАНОВИЌ КИРО - КУМАНОВО 1926/1943: кут. 1. СИ а.е. 17, листови 21, НИС 4 стр.

366. КАНДИКАЛИС КОНСТАНТИН - КУМАНОВО 1926/1932: кут. 1. СИ а.е. 588, листови 598, НИС 3 стр.

367. КОВАЧЕВИЌ АЛЕКСАНДАР - КУМАНОВО кн. 20, кут. 3; 0,5. СИ а.е. 558, листови 578, НИС 24 стр.

368. КУЗЕВ ДИМОВ КОСТО - КУМАНОВО 1887/1935: кн. 4, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 92, листови 102, НИС 8 стр.

371. ТАСИЌ АВРАМ - КУМАНОВО 1894/1941: кн. 3, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 203, листови 227, НИС 7 стр.

В. ЗБИРКИ

373. МАТИЧНИ КНИГИ - КУМАНОВО - ЗБИРКА НА МАТИЧНИ КНИГИ НА ВЕНЧАНИ, РОДЕНИ И УМРЕНИ КУМАНОВО, КРАТОВО И КРИВА ПАЛАНКА (1907-1972); 1907-1972: кн. 489, СИ, НИС 575 стр.

АРХИВСКИ ФОНДОВИ–ЗБИРКИ ОБЈАВЕНИ ВО ДОПОЛНУВАЊЕТО НА ВОДИЧОТ ОД 1994 ГОДИНА

1. УПРАВА И ЈАВНИ СЛУЖБИ

1.3. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1918-1941 г.

374. КАТАСТАРСКА СЕКЦИЈА НА СРЕЗ ЖЕГЛИГОВСКИ - КУМАНОВО (- 1941); 1940-1941: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 83, листови 187, НИС 4 стр.

Историја на фондообразувачоци:

Катастарската секција на околија Жеглиговска е формирана во 1928 година. Таа била поделена на катастарски општини. Се укинува со доаѓањето на бугарската окупаторска власт на 1.5.1941 година.

Содржински податоци на архивската граѓа:

Тригонометриски и тахиметриски записници односно премери за катастарските општини: Алгуња, Арбанашко, Буковљане, Дејловце, Жегљане, Карловице, Коинце, Малотино, Пелинце, Рамно и Цветишница.

Архивската граѓа е на српски јазик.

1.5. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ПО 1944

377. СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА КРИВА ПАЛАНКА (1944-1990); 1944-1990: кн. 206, кут. 214; 25. СИ а.е. 28947, листови 186284, НИС 895 стр.

- ОПШТИНСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР КРИВА ПАЛАНКА (1944-1945); 1944/1945: кн. 2, кут. 1; 0,1. АИ а.е. 20, листови 53, НИС 8 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ГРАД КРИВА ПАЛАНКА (1950-1955); 1950/1955: кут. 2; 0,2. СИ а.е. 286, листови 1144, НИС 143 стр.
  - ГРАДСКИ НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР КРИВА ПАЛАНКА (1944-1945); 1944/1945: кн. 3, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 139, листови 385, НИС 5 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР КРИВА ПАЛАНКА (1945-1950); 1945-1950: кн. 19, кут. 5; 0,6. АИ а.е. 897, листови 2224, НИС 222 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА КРИВА ПАЛАНКА (1951-1965); 1951/1965: кн. 128, кут. 67; 7,7. СИ а.е. 10994, листови 59088, НИС 125 стр.
  - СОБРАНИЕ НА ОПШТИНА КРИВА ПАЛАНКА (1965-1990); 1965/1990: кут. 132; 13,2. СИ а.е. 16666, листови 102962, НИС 166 стр.
378. НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ГЕРМАН (1944-1955); 1944-1955: кн. 24, кут. 3; 1,4. СИ а.е. 407, листови 830, НИС 36 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР ГЕРМАН (1944-1945); 1944/1945: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 165, листови 185, НИС 5 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ГЕРМАН (1945-1952); 1945/1952: кн. 15, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 162, листови 430, НИС 19 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ГЕРМАН (1952-1955); 1952/1955: кн. 8, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 80, листови 215, НИС 12 стр.
379. НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ГРАДЕЦ (1952-1955); 1952/1955: кн. 9, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 192, листови 520, НИС 14 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ГРАДЕЦ (1945-1952); 1945/1952: кн. 24, кут. 1; 0,3. СИ а.е. 369, листови 861, НИС 31 стр. (Самоков)
380. НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ДЛАБОЧИЦА (1944-1955); 1944/1955: кн. 29, кут. 3; 0,5. СИ а.е. 344, листови 849, НИС 44 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР ДЛАБОЧИЦА (1944-1945); 1944/1945: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 140, листови 236, НИС 7 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР - ДЛАБОЧИЦА (1945-1952); 1945/1952: кн. 19, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 156, листови 452, НИС 23 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ДЛАБОЧИЦА (1952-1955); 1952/1955: кн. 10, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 48, листови 161, НИС 14 стр.
381. НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ДУБРОВНИЦА (1945-1955); 1946/1955: кн. 25, кут. 2; 0,7. СИ а.е. 424, листови 1219, НИС 36 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ДУБРОВНИЦА (1945-1952); 1946/1952: кн. 14, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 203, листови 576, НИС 20 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ДУБРОВНИЦА (1952-1955); 1952/1955: кн. 11, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 221, листови 643, НИС 16 стр.
382. НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ЖИДИЛОВО (1944-1955); 1945-1955: кн. 54, кут. 2; 1,5. СИ а.е. 430, листови 1019, НИС 66 стр.

- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР ЖИДИЛОВО (1944-1945); 1945: 1 папка, СИ а.е. 3, листови 6, НИС 3 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ЖИДИЛОВО (1945-1952) 1945/1952: кн. 38, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 234, листови 516, НИС 43 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ЖИДИЛОВО (1952-1955); 1952/1955: кн. 16, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 193, листови 497, НИС 20 стр.
383. НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ОГУТ (1945-1955); 1945/1955: кн. 29, кут. 2; 0,6. СИ а.е. 572, листови 1327, НИС 38 стр.
- МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ОГУД (1945-1952); 1945/1952: кн. 21, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 440, листови 826, НИС 26 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ОГУД (1952-1955); 1952/1955: кн. 8, кут. 1; 0,2. СИ а. е. 132, листови 501, НИС 12 стр.
384. НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ПЕТРАЛИЦА (1944-1955); 1944-1955: кн. 53, кут. 2; 1,4. СИ а.е. 232, листови 636, НИС 64 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР ПЕТРАЛИЦА (1944-1945); 1944/1945: кн. 1; 0,1. СИ, НИС 3 стр.
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ПЕТРАЛИЦА (1945-1952); 1945/1952: кн. 40, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 116, листови 309, НИС 45 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА ПЕТРАЛИЦА (1952-1955); 1952/1955: кн. 12, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 116, листови 327, НИС 16 стр.
385. НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА РАНКОВЦЕ (1944-1962); 1944-1962: кн. 88, кут. 16; 2,7. СИ а.е. 1535, листови 10820, НИС 129 стр.
- НАРОДНООСЛОБОДИТЕЛЕН ОДБОР РАНКОВЦЕ (1944-1945); 1944/1945: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 115, листови 259, НИС 6 стр. ???
  - МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР РАНКОВЦЕ (1945-1952); 1945/1952: кн. 21, кут. 3; 0,4. СИ а.е. 482, листови 3378, НИС 30 стр.
  - НАРОДЕН ОДБОР НА ОПШТИНА РАНКОВЦЕ (1952-1962); 1952/1962: кн. 66, кут. 12; 1,3. СИ а.е. 938, листови 7183, НИС 93 стр.
387. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ВАРОВИШТЕ (1945-1947); 1946: кн. 2, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 72, листови 173, НИС 6 стр.
388. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ГИНОВЦЕ (1945-1947); 1946: кн. 2, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 134, листови 200, НИС 6 стр.
389. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ГУЛИНЦЕ (1945-1947); 1946: кн. 2, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 46, листови 79, НИС 6 стр.
390. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ГАБЕР (1945-1947); 1946-1947: кн. 4, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 70, листови 91, НИС 8 стр.
391. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ДУРАЧКА РЕКА (1945-1952); 1946-1951: кн. 12, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 162, листови 325, НИС 17 стр.
392. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР КОНОПНИЦА (1945-1952); 1946-1951: кн. 25, кут. 1; 0,3. СИ а.е. 188, листови 396, НИС 31 стр.

394. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР МАКРЕШ (1945-1947); 1945-1946:
кн. 3, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 106, листови 236, НИС 7 стр.
395. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР МОЖДИВЊАК (1945-1947); 1946/1947:
кн. 3, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 103, листови 292, НИС 7 стр.
396. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ОПИЛА (1945-1952); 1945-1952: кн. 19,
кут. 1; 0,3. СИ а.е. 408, листови 884, НИС 26 стр.
397. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ОТОШНИЦА (1945-1952); 1946-1952:
кн. 19, кут. 1; 0,3. СИ а.е. 277, листови 804, НИС 25 стр.
398. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ПСАЧА (1945-1952); 1946/1952: кн. 17,
кут. 1; 0,2. СИ а.е. 218, листови 634, НИС 22 стр.
399. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР РАДИБУШ (1948-1950); 1946-1947:
кн. 6, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 130, листови 201, НИС 10 стр.
400. МЕСТЕН НАРОДЕН ОДБОР ТРНОВО (1946-1952); 1946/1952:
кн. 14, кут. 1; 0,3. СИ а.е. 423, листови 1114, НИС 20 стр. (до 1945 се именува како Самоков).

4. ПРОСВЕТНИ, КУЛТУРНИ И НАУЧНИ УСТАНОВИ

4.4. ПРОСВЕТНИ УСТАНОВИ

- 429 (483). ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ „КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ С. ШЛЕГОВО
(1919-); 1919-1948: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 508, листови 925, НИС 11 стр.

6. СТОПАНСТВО И БАНКАРСТВО

6.1.3.5. Останати

- 434 (406). ТУТУНСКА СТАНИЦА - КУМАНОВО (1941-1944); 1940/1941:
кн. 1; 0,2. СИ НИС 3 стр.

6.2.2. Стопански здруженија

- 435 (407). ФОНД НА ЗАНАЕТЧИСКИ ДОМ - КУМАНОВО (1924-1948);
1924-1948: кн. 27, кут. 3; 0,5. СИ а.е. 1390, листови 2739, НИС 39 стр.

Историја на фондообразувачој:

Иницијатива за формирање на фондот на занаетчискиот дом покрена Занаетчискиот еснаф за град Куманово и Жеглиговски срез во 1923 година. На

редовното годишно собрание на Еснафот се усвоени Правилата на Фондот на занаетчискиот дом, потврдени од Занаетчиската комора од Белград, согласно со чл. 98 од „Закон о радњама“ на 20.5.1924 година, кога Фондот на занаетчискиот дом е официјално основан. Од 1932 до 1937 година се наоѓа под управа на Занатската задруга за кредит и штедење, поради санација. Фондот работи до крајот на 1948 година, кога неговите компетенции ги презема Занаетчиското здружение од Куманово. Задача на Фондот била изградба на занаетчиски дом во Куманово (изграден во 1930 г.), каде што требало да се одвива сета културно-просветна надградба на занаетчиската младина во градот, да се одржуваат сите културни манифестации, да се прикажуваат филмови, предавања, стручни курсеви и сл.

Содржински податоци за архивската граѓа:

- записници од редовните годишни собранија; списоци на редовните членови на фондот;
- преписка со судот на Општина Куманово заради добивање локација за изградба на занаетчиски дом; со Обласното собрание на скопската област за собирање доброволни прилози за домот; со Занаетчиската банка во Белград во врска со побарување заем; побарување краткорочни кредити од Хрватска штедионица, од Вардарска банка АД, од Јадранска подунавска банка и од Министерството за трговија и индустрија за изградба на домот.
- преписка во врска со самата градба на домот и
- финансиски списи.

Архивската граѓа е на српски, бугарски и македонски јазик.

6.2.3.5. Останати

467 (437). РЕЖИСКИ ОДБОР ЗА ИЗГРАДБА НА ПРУГА
„БЕЉАКОВЦЕ“ - КЕТЕНОВО - КУМАНОВО (1958-1959);
1958-1959: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 72, листови 104, НИС 5 стр.

8. ВЕРСКИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

8.1. ИСТОЧНО-ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

492 (447). ДУХОВЕН КАЗАЛИТСКИ СОВЕТ - КРИВА ПАЛАНКА
(-); 1890-1898: кн. 1; 0,04. СИ а.е. 316, листови 63, НИС 3 стр.

Б. СЕМЕЈНИ И ЛИЧНИ ФОНДОВИ

Б.2. ЛИЧНИ ФОНДОВИ

493 (448). НЕШОВ НЕШО - КУМАНОВО 1881/1893: кн. 5; 0,1. СИ НИС 5 стр.

495 (450). СПАСИЌ МИЛАН - КУМАНОВО 1925/1931: кн. 2; 0,1. СИ НИС 5 стр.

**А. АРХИВСКИ ФОНДОВИ НА ДРЖАВНИ ОРГАНИ,
УСТАНОВИ, ЗДРУЖЕНИЈА, ОРГАНИЗАЦИИ И
ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ 1993-2005**

1. УПРАВА И ЈАВНИ СЛУЖБИ

1.3. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1918-1941

502 (543) - ОКОЛИСКА ФИНАНСОВА УПРАВА КРИВА ПАЛАНКА -
КРИВА ПАЛАНКА (1922-1941); 1922/1940: кут. 1; 0,1. СИ
а.е. 19, листови 72, НИС 3 стр.

Историјат на фондообразувачој:

Пореската управа на Кривопаланечка околија ги опфаќа општините:
Крива Паланка, Ранковце, Подржиќоњ, Трговиште, Мождивњак, Петралица и
Радовница.

Со доаѓањето на бугарската окупаторска власт на 1.5.1941 година таа се
укинува.

Содржински податоци за архивската граѓа:

Фондот содржи: записник за омеѓување на катастарска општина
Радовница; список (попис) на полињата; список на околинското земјиште;
пријави од приходите на зградите; преглед на родните дрва и порески пријави за
порезот на промет.

Архивската граѓа е на српски јазик.

1.4. АРХИВСКИ ФОНДОВИ 1941-1944

503 (542) - ОКОЛИСКА УПРАВА КРАТОВО - КРАТОВО (1941-1944);
1941/1942: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 56, листови 112, НИС 5 стр.

504 (544) - СЕЛСКА ОПШТИНСКА УПРАВА ОПАЕ - ОПАЕ (1941-1944);
1941/1942: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 64, листови 64, НИС 3 стр.

Историјат на фондообразувачој:

На 1.5.1941 година бугарската окупаторска власт поставува нова
административно-територијална поделба, каде Кумановската околија е
поделена на една градска општина Куманово и единаесет селски општи управи
од кои една била селската општинска управа - Опае на чело со кметот
Александар Павлов.

Во состав на општината влегле селата: Опае, Алашевце, Белановце, Глажња, Гошинце, Думановце, Злокуќане, Извор, Липково, Оризаре, Руница и Слупчане.

Општината се укинува со капитулацијата на Бугарија во 1944 година.

Содржински подајтоци за архивската граѓа:

- акти за умрени и
- акти за венчани

Архивската граѓа е на бугарски јазик.

1.5. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ПО 1944 г.

505 (521) - МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА ПОДРАЧНА ЕДИНИЦА
КРАТОВО - КРАТОВО (1946 -); 1964/1992: кн. 20, кут. 5; 1,7.
Несреден: деловодни протоколи, планови, програми, записници
и одлуки.

506 (533) - МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
ПОДРАЧНА ЕДИНИЦА КРАТОВО - КРАТОВО (1946 -);
1969/1990: кут. 2; 0,2. Несреден

507 (520) - МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА ПОДРАЧНА ЕДИНИЦА
КРИВА ПАЛАНКА - КРИВА ПАЛАНКА (1946 -); 1959/1990:
кн. 7; кут. 11; 1,1. Несреден: правилници, програми, анализи,
извештаи, записници, одлуки и завршни сметки.

508 (525) - МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА ПОДРАЧНА ЕДИНИЦА
КУМАНОВО-КУМАНОВО (1946-); 1945/1990: кн. 139; кут. 33; 6.
Несреден: книги за евиденција, планови, извештаи, записници
одлуки и решенија (во архивските книги постојат податоци за
лицата родени од 1903 година, за кои во 1918 година почнала да се
води евиденција за воени потреби)

МЕСНИ НАРОДНИ ОДБОРИ

509 (531) - БЛИЗАНЦИ (1945-1946); 1946: кн. 1; 0,1. СИ 3 стр.

510 (532) - КНЕЖЕВО (1945-1947); 1945/1947: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 14,
листови 85, НИС 5 стр.

511 (529) - ПОДРЖИКОЊ (1945-1946); 1946: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 20,
листови 31, НИС 5 стр.

- 512 (530) - ТАЛАШМАНЦЕ (1945-1947); 1946: кн. 12, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 126, листови 279, НИС 6 стр.
- 513 (517) - ОСИЗ ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРУВАЊЕ КРИВА ПАЛАНКА - КРИВА ПАЛАНКА (1976-1990); 1979/1984: кут. 1; 0,1. Несреден: записници и одлуки.
- 514 (518) - ОСИЗ ЗА СТАРОСНО ОСИГУРУВАЊЕ КРИВА ПАЛАНКА КРИВА ПАЛАНКА (1976-1990); 1979/1984: кут. 1; 0,1. Несреден: записници и одлуки.
- 515 (519) - ОСИЗ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ КРИВА ПАЛАНКА КРИВА ПАЛАНКА (1976-1990); 1979/1989: кут. 1; 0,1. Несреден: записници од седници.
- 516 (534) - МЕСНА ЗАЕДНИЦА „ТОДЕ МЕНДОЛ“ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1947-1996); 1947/1996: кн. 1; кут. 4; 0,5. Несреден: деловодни протоколи, записници од седници, одлуки, решенија, платни списоци.
- 517 (547) - ДРЖАВЕН АРХИВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ОДДЕЛЕНИЕ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1951-); 1951-1990: кут. 7; 0,7. Несреден.

2. ПРАВОСУДСТВО

2.2. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ПО 1944 г.

- 518 (545) - ОПШТИНСКИ СУД ЗА ПРЕКРШОЦИ КУМАНОВО КУМАНОВО (1950-1976); 1950/1976: кн. 106; 0,3. СИ 119 стр.

3. ВОЕНИ ЕДИНИЦИ, УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

3.2. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ПО 1944 г.

- 519 (506) - КОМАНДА НА ВОЕНО ПОДРАЧЈЕ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1944-1945); 1944-1945: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 368, листови 803, НИС 5 стр.

Историјат на фондообразувачој:

По извршените анализи во Главниот штаб на Македонија е пристапено кон повисока организација на военозаднинскатаа власт на тоа подрачје. На 15.7.1944 година во с. Рамно е формирана Командата на Кумановското воено

подрачје. Сепак, пред самото одржување на Првото заседание на АСНОМ, кон крајот на јули, седиштето на Командата е префрлено во с. Жегљане заради подобри комуникации и поради близината со манастирот „Св. Прохор Пчињски“. Командата на подрачјето во с. Жегљане била сместена во зградата на поранешната зандармериска станица. За командант бил именуван Стојан Тодоровски - Ларго, дотогашен командант на баталјон од Третата македонска ударна бригада, за политички комесар Душко Лукарески, а за заменик-командант Мино Миновски, кој во втората половина на август бил назначен за ополномоштеник на подрачјето.

Командата на кумановското воено подрачје ја зафаќала територијата на Куманово, Кратово, Крива Паланка и Прешево. При формирањето на Командата на подрачјето на тој простор веќе функционираше командите на местата во с. Пелинце, Рамно и Бајловце. Тие требало подобро да се организираат за претстојните настани.

Одлуката за одржување на Првото заседание на АСНОМ во манастирот „Св. Прохор Пчињски“ барала и целосно обезбедување на територијата од секакви можни изненадувања на непријателот. За таа цел Главниот штаб на НОВ и ПО на Македонија ја определил Третата македонска ударна бригада. На кумановскиот партизански територијален одред и Командата на кумановското воено подрачје, со командите на местата, им била поставена задача да преземат чистење на теренот од сите видови непријатели, а со тоа да обезбедат нормална работа на делегатите на заседанието. Во такви услови, Иницијативниот одбор за свикување на АСНОМ и неговите комисии, како и сите останати групи и поединци, задолжени околу подготовките на заседанието, можеле непречено да ги извршуваат своите задачи.

Согласно со наредбите на Главниот штаб на НОВ и ПО на Македонија, Командата на подрачјето извршила реорганизација на постоечките команди во Пелинце, Бајловце и Рамно, а формирала и нови. Така, кон крајот на јули 1944 година положбата на подрачјето била следната:

1. Командата на местото од с. Пелинце е префрлена во село Жегљане, со намера по ослободувањето на Куманово да стане команда на местото за град Куманово;

2. Командата на местото од с. Бајловце е предвидена да се лоцира во Страцин;

3. Командата на местото с. Рамно е предвидена да се лоцира во Кратово. Командата од с. Рамно во почетокот на септември е префрлена во с. Герман, од каде што дејствувала до ослободувањето на Кратово;

4. Кон крајот на јули е формирана Командата на местото Прешево, но со седиште во прво време во с. Себрат, потоа во с. Старац и во с. Билјача и конечно, по ослободувањето на Прешево, во Прешево и

5. Кон крајот на август е формирана и Командата на местото во с. Подржикоњ, како идна команда за Крива Паланка.

Со реорганизацијата на оперативните зони што ја направил Главниот штаб на НОВ и ПО на Македонија во почетокот на август 1944 година, Командата на Кумановското воено подрачје влегла во состав на Првата оперативна зона. Но, бидејќи Штабот на зоната не бил формиран веднаш, за привремено раководење со оперативната зона Главниот штаб го определил Штабот на Третата македонска бригада. Дотогаш со работата на Командата на

Кумановското воено подрачје директно раководел Главниот штаб на Македонија.

Со планот на операциите за дефинитвно ослободување на Македонија, што го изготвил Главниот штаб на НОВ и ПО на Македонија, Командата на Кумановското воено подрачје имало задача да содејствува со 17-та Македонска ударна бригада северно од патот Куманово - Страцин, на просторот Пчиња и Дренак, со задача секојдневно да ги напаѓа германските посади и колони на патот и да содејствува со 1-та Бугарска ОФ армија, напаѓајќи на германските позиции странично од север; единиците на командите на местата од кумановското воено подрачје имале задача да дејствуваат на комуникацијата Куманово - Крива Паланка. Во речиси сите акции за ослободување на населените места од германскиот окупатор на Кумановското воено подрачје активно учествувале и военозаднинските органи како на военооперативен, така и на военозаднински план. Така, по ослободувањето на Крива Паланка и Страцин е ослободено и Куманово на 11.11.1944 година. Првата единица што влегла во Куманово била четата на Командата на подрачјето, а потоа 17-та Македонска ударна бригада и 1-та Бугарска ОФ дивизија.

Во почетокот на декември, со наредба на Главниот штаб на Македонија, на територијата на вардарскиот дел на Македонија се преименувани односно укинати дотогашните корпусни области и се формирани три воени области: Кумановското воено подрачје потпаднало под Скопската воена област, а во своја надлежност ги имало командите на местата во Куманово, Прешево, Крива Паланка и Кратово. Како што се гледа, со таа наредба е укината Командата на местото Страцин¹⁴.

Архивската граѓа е на македонски јазик.

4. ПРОСВЕТНИ, КУЛТУРНИ И НАУЧНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

4.1. ПРОСВЕТНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

520 (523) - НЕПОЛНА ГИМНАЗИЈА „КОЧО РАЦИН“ КРАТОВО -
КРАТОВО (1946-1956); 1946/1956; кут. 3; 0,3. Несреден: извештаи,
прегледи.

521 (515) - ЦОУ „КОЧО РАЦИН“ КРАТОВО - КРАТОВО (1946-1967);
1927/1967: кн. 206; 4. Несреден: главни книги, деловодници,
дневници.

---

¹⁴ Миле Михајлов, Военозаднинските органи во народноослободителната војна на Македонија (1941-1945), Институт за национална историја, Скопје, 1992, стр. 212-213.

522 (524) - ЦЕНТАР ЗА ЕКОНОМИКА И ДОМАКИНСТВО
„МАГДАЛЕНА АНТОВА“ КУМАНОВО - КУМАНОВО
(1940-1986??); 1940/1986: кн. 93, кут. 2; 2,9. Несреден: главни
книги, одделенски дневници, дневници од трговско училиште
1949-1952 година записници, одлуки, завршни сметки, платни
списоци.

523 (527) - КУЛТУРНО-ПРОСВЕТНА ЗАЕДНИЦА КРАТОВО -
КРАТОВО (1985-1996); 1985/1996: кн. 1, кут. 2; 0,2. Несреден:
извештаи, записници, одлуки, завршни сметки, платни списоци.

4.2. КУЛТУРНИ УСТАНОВИ И ОРГАНИЗАЦИИ

524 (537) - СПОМЕНИК ЗЕБРЊАК (1935-1937); 1935/1937: кут. 1; 0,1. СИ
а.е. 46, листови 73, НИС 5 стр.

525 (536) - ЗАДУЖБИНА НИКОЛА СПАСИЌ КУМАНОВО -
КУМАНОВО - 1932/1935: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 21, листови 31,
НИС 5 стр.

6. СТОПАНСТВО И БАНКАРСТВО

6.1. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ДО 1944 г.

6.1.4. Занаетчиство

526 (528) - САМАРЦИСКИ ЕСНАФ КУМАНОВО - КУМАНОВО
(-); 1830/1870: кн. 1; 0,1. СИ а.е. 1, листови 45, НИС 3 стр.
(во 1870 година направен е препис на дефтерот од 1830 год.
при што се внесени податоци од 1870 година - неофицијални
седници)

6.2. АРХИВСКИ ФОНДОВИ ПО 1944 г.

6.2.1. Банки и парични заводи

527 (550) - ЗАВОД ЗА ПЛАТЕН ПРОМЕТ ФИЛИЈАЛА КУМАНОВО -
КУМАНОВО (1946-2001); 1946-2001: кн. 4, кут. 107; 1,2. Несреден

6.2.3.1. Индустија и рударство

528 (514) - ПРЕТПРИЈАТИЕ ЗА КИЛИМИ “ВЕРА ПАЗАВАНСКА”
КРАТОВО - КРАТОВО (1947-1993); 1947/1993: кн. 51, кут. 4; 1,4.
Несреден: статуту, спогодби, платни списоци.

529 (526) - ФАБРИКА ЗА АМБАЛАЖА „30 ЈУЛИ“ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1962-1979); 1962/1979: кут. 21; 2,1. Несреден: записници со одлуки и материјали од седниците на Управниот одбор, Работничкиот совет и Собирот на работните луѓе.

6.2.3.2. Земјоделие и шумарство

530 (538) - ЦЕНТАР ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНДИВИДУАЛНО ЗЕМЈОДЕЛИЕ РЕ КРАТОВО - КРАТОВО (1973-1999); 1973-1999: кут. 4; 0,4. Несреден: статути, записници, правилници, одлуки, завршни сметки и платни списоци.

531 (539) - ЦЕНТАР ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНДИВИДУАЛНО ЗЕМЈОДЕЛИЕ РЕ КРИВА ПАЛАНКА - КРИВА ПАЛАНКА (1971-1999); 1971/1999: кут. 5; 0,5. Несреден: книги за матична евиденција, извештаи, одлуки, решенија, завршни сметки и платни списоци

532 (535) - ЦЕНТАР ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЗЕМЈОДЕЛИЕ “РАЗВИТОК” РЕ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1947-1999); 1947/1999: кн. 1, кут. 11; 1,2. Несреден: статути, правилници, спогодби, извештаи, записници, платни списоци

6.2.3.3. Трговија, угостителство и туризам

533 (546) - ТРГОВСКО-УГОСТИТЕЛСКА КОМОРА КРИВА ПАЛАНКА - КРИВА ПАЛАНКА (1952-1958) 1952/1958: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 322, листови 967, НИС 5 стр.

534 (513) – „ЕМОС“ ЕКСПОРТ-ИМПОРТ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1980-1992) 1980/1992: кут. 3; 0,3. Несреден: деловодни протоколи, записници, одлуки, завршни сметки, платни списоци

535 (551) - ТРГОВСКО ПРЕТПРИЈАТИЕ „АНГРОСНАБДИТЕЛ“ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1956-2001) 1956/2001: кут. 30; 3. Несреден: планови, извештаи, записници и завршни сметки

536 (548) - ТУРИСТИЧКО ДРУШТВО „КАРПОШ“ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1956-1960); 1956/1960: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 28, листови 101, НИС 3 стр.

537 (522) - ПОС „КИНОПРОМЕТ“ КУМАНОВО - КУМАНОВО (1947-1969) 1947/1969: кут. 4; 0,4. Несреден: деловодни протоколи, извештаи, записнички книги и завршни сметки.

6.2.5. Задруги

- 538 (549) - МОЛЕРО-ФАРБАРСКА ЗАДРУГА „ДОСКО МОЛЕР“
КУМАНОВО - КУМАНОВО (1955-1981) 1955/1981: кн. 1,
кут. 5; 0,5. Несреден

7. ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИ ОРГАНИЗАЦИИ, ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ, ДРУШТВА И ЗДРУЖЕНИЈА

7.1. ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ

- 539 (516) - ОПШТИНСКИ ОДБОР НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА
КРАТОВО - КРАТОВО (1991-) 1991/1997: кут. 2; 0,2.
Несреден: записници и материјали од седници

8. ВЕРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

8.1.4. Македонска православна црква

- 540 (540) - МАНАСТИР „СВ. ЃОРЃИ БЕЉАРОБИЈА“ БЕЉАКОВЦЕ -
БЕЉАКОВЦЕ (1912-1944) 1912/1944: кн. 1, кут. 1; 0,1. СИ
а.е. 112, листови 146, НИС 9 стр.
- 541 (541) - МАНАСТИР ГРАДИШТЕ - ГРАДИШТЕ (1919-1926)
1919/1926: кн. 9, кут. 1; 0,2. СИ а.е. 88, листови 283, НИС 16 стр.

8.2. ИСЛАМСКА ВЕРСКА ЗАЕДНИЦА ВО МАКЕДОНИЈА

- 542 (507) - ОКРУЖНО МУФТИСТВО КУМАНОВО - КУМАНОВО
(1923-1930) 1923-1930: папка 1. Несреден
- 543 (509) - ОКОЛИСКО ВАКУВСКО МЕАРИВСКО ПОВЕРЕНСТВО
КРИВА ПАЛАНКА - КРИВА ПАЛАНКА (1931-1933)
1931/1933: кн. 1, папка 1; 0,1. СИ а.е. 16, листови 38, НИС 5 стр.
- 544 (508) - ОКОЛИСКО ВАКУВСКО МЕАРИВСКО ПОВЕРЕНСТВО
КУМАНОВО - КУМАНОВО (1930-1940) 1930-1940: папка 1.
Несреден
- 545 (512) - ВАКУВСКА УПРАВА КРАТОВО - КРАТОВО (1923-1926)
1923-1926: кн. 2, кут. 1; 0,1. СИ а.е. 56, листови 79, НИС 3 стр.

546 (511) - ВАКУВСКА УПРАВА КРИВА ПАЛАНКА - КРИВА
ПАЛАНКА (1923-1929) 1923, 1927/1929: кн. 1, папка 1; 0,1. СИ
а.е. 147, листови 338, НИС 3 стр.

547 (510) - ВАКУВСКА УПРАВА КУМАНОВО - КУМАНОВО (1923-1929)
1923/1929: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 71, листови 930, НИС 3 стр.

9. ОСТАНАТО

Б. СЕМЕЈНИ И ЛИЧНИ ФОНДОВИ

Б.1. СЕМЕЈНИ ФОНДОВИ

548 (504) - БРАЌА ДИМКОВ - КУМАНОВО 1877/1917: кут. 1; 0,1. СИ
а.е. 18, листови 39, НИС 3 стр.

Б.2. ЛИЧНИ ФОНДОВИ

549 (503) - ДИМИЌ АЛЕКСАНДАР - ПАЛАНЧАНСКИ - КУМАНОВО
1930-1980: кут. 1; 0,1. СИ а.е. 28, листови 39, НИС 3 стр.

550 (505) - ЗЛАТКОВИЌ АНГЕЛ - КУМАНОВО 1901/1941: кн. 24, кут. 1;
0,4. СИ а.е. 173, листови 194, НИС 29 стр.

551 (502) - ЛАЗАР СОКОЛОВ - КУМАНОВО 1946/1948: кут. 4; 0,4. СИ
а.е. 295, листови 3346, НИС 24 стр.